

K 19050
2

გადასვლიანი ტარიძე

~ გამომცემლობა ~
1952

899.96244

ქართული
ბიბლიოთეკა

გალოაკტიონ
ტ ა ბ ი ძ ე

თხზულებანი

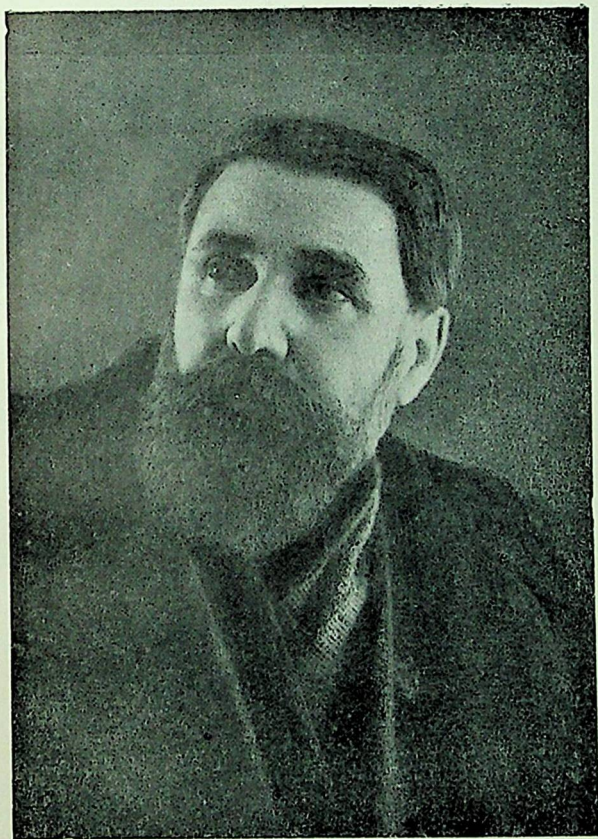
K19.050
2

V

- საბჭოთავო -

1952

სტალინის დროშით

სტალინის დროშით
ქალაქთა ბჭენი
და ველთ სიუხვე
სიბრძნითა ჰქმენი:
ქებათა-ქება,
ქებათა-ქება,
დიდ არს სამშობლოვ,
სახელი შენი!

სტალინის დროშით
სინათლის მფენი
უძლეველ შრომის
შეგნებით ჰშვენნი.
ქებათა-ქება,
ქებათა-ქება,
დიდ არს სამშობლოვ
სახელი შენი!

სტალინის დროშით
ძლიე რამდენი
ომის ქარ-ცეცხლი,
განსაცდლის დღენი!

ქებათა-ქება,
ქებათა-ქება,
დიდ არს სამშობლოვ,
სახელი შენი!

სტალინის დროშით
დღეთ ჩვენთა ზნენი,
მშვედობას ლოცავს
ყრბაა თუ ბრძენი.
ქებათა-ქება,
ქებათა-ქება,
დიდ არს სამშობლოვ,
სახელი შენი!

ვინა სთქვა!

დაბლა ჰყრია ქვა და გუნდა,
ხმელი ნეშო, რკო და წაბლი,
მალლა მთაა, სადაც უნდა
გადაფრინდეს დირიჟაბლი.
გაოცებით მწყემსი წუნარი
ისმენს ციურ დაირასა;
ვინა სთქვა, რომ ზეცის კარი
სამუდამოდ დაირაზა?

ქვევით სახნის-კავის მდგელო
მიაქვს დროთა უხსოვრებას,
ახალს აგებს საქართველო
ბედნიერს და მძლე ცხოვრებას.
მალაროდან მადნის სრული
ფენა შუქად დაირაზმა —
ვინა სთქვა, რომ მიწის გული
სამუდამოდ დაირაზა?

მზეა მშრომელების ტომის
და დიდებით მიდის დიდით,
სოციალისტური შრომის
სასწაულთა მაგალითით.

საესე წრმენით და იმედით
ხალხი მიდის ახალ გზასა,
ვინა სთქვა, რომ მუშის ბედი
სამუდამოდ დაირაზა?

მოლოდინმა მტრების თვალებს
იმედები დაულია —
ჩვენი დროშა დაფრიალებს,
ჩვენი დღესასწაულია!
გავარღვიეთ კლდე და ზღვარი
და მსოფლიოს ვაწვდით ხმასა:
ვინა სთქვა, რომ ქვეყნის კარი
სამუდამოდ დაირაზა?

მხარეს ვხედავთ მდიდართ-მდიდარს,
მას დოვლათი არ ელევა —
და თავდასხმას არავეითარს
აღარ ძალუძს მისი ძლევა.
მასსა — სტალინია მძლავრი,
და სტალინი არის — მასსა,
ვინა სთქვა, რომ სიბრძნის კარი
სამუდამოდ დაირაზა!

წითელი მოქალაქე

იქ ვდგავარ,
სადაც მავზოლეუმი
აღმართულია,
ვით დროშა ჩვენი.
შთაგონებათა
მთელი ხვეული
შენით იწყება
უკვდავო ლენინ!

შენ გვერდით გედგა
დიდი სტალინი,
ჩარიგ მედგარნი
შეიქნენ გრდემლნი,
დაჰკრა დრო-ქამმა
და კაპიტალი
ძირფესვიანად
შეირყა, ლენინ!

მახსოვს აქ, სადაც
მავზოლეუმი
აღმართულია,
ვით დროშა ჩვენი,

ცხრაას ჩვიდმეტით
ღიადი კრემლი
ვით გუგუნებდა,
უკვდავო ლენინ!

მაეზოლეუმი.
კრემლი. ხალხია —
ყოველივე ეს,
დაუძლეელი!
კომუნიზმისკენ
რომ შეარხია
გზა ნათელ დროშით,
უკვდავო ლენინ!

საბჭოთა მხარე —
ეს სათავეა,
მრავალ ბრძოლების
და აღმაფრენის,
ქებათა-ქება
გერბს ვარსკვლავიანს,
ძვირფასო ლენინ,
უკვდავო ლენინ!

მშვიდობისათვის

გავკაფოთ გზა მშვიდობისა
გზაზე მშვიდობით ვიაროთ,
მშვიდობისათვის გულისთქმა
ერთმანეთს გავუზიაროთ!

დიადი მშვიდობისაკენ
შურება ჩვენი დიდია,
მომავალ კაცობრიობის
ის გამძლე გზა და ხილია.

ხმა აღიმალღე, მსოფლიოვ,
მტრისთვის პასუხისმგებელი,
ვაშა მშვიდობის მძიებელს,
ძირს ომის გამჩალებელი!

მშვიდობა თქვენდა ქვეყნებო,
მომავლით უდასასრულო!
აქა მშვიდობა, სამშობლოვ,
გზა მშვიდობისა, წარსულო!

ძმავ, მშვიდობისთვის იბრძოლე,
პირველად ის აღიარე,
თუ ომი გადაიხადე,
აწ მშვიდობის გზით იარე!

ხმა აღიმალღე, სამყაროვ,
მტრისთვის პასუხისმგებელი!
ვაშა მშვიდობის მძიებელს,
ძირს ომის გამჩაღებელი!

რა კარგი რამ ხარ, მშვიდობავ,
მოპოებულო ბრძოლითა,
მშვიდობიანო შრომითა,
სავსევე სინათლის ქროღვითა!

იმა სინათლის აღმურით
მთელმა მსოფლიომ იაღოს
და დიდი ბედნიერების
ღროშები ააფრიაღოს!

ხმა აღიმალღე, იბრძოღე,
იყავ პასუხისმგებელი!
ვაშა მშვიდობის მძიებელს!
ძირს ომის გამჩაღებელი!

მაღღე ჩვენ ვიტყვით: კარგ ბეღით,
მიწის ხმით, ცის ვარსკვლავეღით,
გზაზე მშვიდობით გავეღით,
სამშვიდობოზე გავეღით!

გავკაფოთ გზა მშვიდობისა,
გზაზე მშვიდობით ვიაროთ!
მშვიდობისათვის გუღისთქმა
ერთმანეთს გავუზიაროთ!

ხალხის გენია, ხალხის ნიჭი

ხალხის გენია, ხალხის ნიჭი
და ძლიერება
ცხოვრების ზღვაზე მიმავალი
ცოდნის გენია,
წარსულის, აწმყოს, მომავლის
მზით იფერება
აკადემია,
დიდებული აკადემია!

მშვიდობა, წინსვლა,
მიღწევებზე არშეჩერება!
შეექმნით იმ მერმისს
და ჩვენ ვიტყვიტ:
რა ედემია!
სამშობლო მხარის
არის დიდი ბედნიერება
აკადემია!
დიდებული აკადემია!

1941 წ.

ყოველ გრიგალში

ყოველ გრიგალში
თუ ქარიშხალში
მედგრად დაენდე
ცხოვრების საქეს—
მეტის გრძნობით,
მეტის დანდობით!
ყოველ წყვდიადში
მანათობელ
ცეცხლად აენტე,
ელვარე ცეცხლად,
სიცოცხლით და
ახალგაზრდობით!

გაიცხოველე, ო, სამშობლოვ,
გულის წადილი,
დე, აღტაცება
თან დაგდევეს
უზენაესი.
სხვაგან ნისლი და
სიბნელეა,
აქ კი — ნათელი,
სხვაგან თოვლი და
ყინულია,
აქ კი — მაისი!

თავგადასავლით
საოცარით
შენი ხალისი
თავის საყვარელ
ახალგაზრდად
მარად გიგულებს,
და იმაისებს
კვლავ იმგვარად
შენი მაისი,
და თაიგულიც
იმგვარადვე
ითაიგულებს!..

იელვებს ოქრო
მშვენიერი,
რა აღმოსავლით
და დასავლეთით
ბრინჯაოთი
დაედინება —
ოქო ელვარებს
უხვი ფერით
უხვი მოსავლით:
ოქრო, ნარინჯის
და თურინჯის
ქარვის ბრწყინება.

და სილაქვარდე
ვაზებისა,
ჩქეფა მაქარის
ოქროსფერ ღვინოდ
გადიქცევა
და ბრწყინავს იგი...

მალლა ავსწიოთ,
მეგობრებო,
ერთა ძმობისა,
თავისუფლების
და ერთობის
დიადი წიგნი!

აღამიანურ
ძლიერების
აღიარება
სამშობლოს წინსვლის
ურყეველი
მკვიდრი ფუძეა,
ყოველ დღეს ჰშვენის
უბრწყინვალეს
გერბის ტარება,
და ანათებს მზე:
ოქტომბერი.
რევოლუცია.

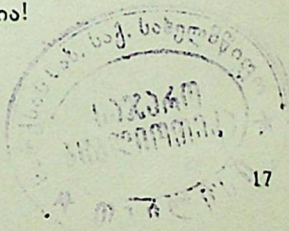
მეტეხის ხიდთან

ჩქარი დენა ზვირთზე ზვირთის,
ყრუ ჩხრიალი დაბახანის,
სუნი ხავსის და გოგირდის,
თვალი ალა-მაჰმად-ხანის.

ბანი წელში მოხრილ სახლის,
დაირის ხმა და დივანი,
ნარიყალა და ირაკლის
დროინდელი აივანი.

ო, ირაკლის იცნობს ხევი,
მისთვის თერგი სხვა თერგია,
არ ჰქონია ტყვიამფრქვევი
არც ატომის ენერგია.

არც ჰაერო, სივრცეთ მწვედომი,
ტანკის ხმაც არ გაუგია,
ისე გასჭრა ასი ომი,
რომ ერთიც არ წაუგია!

19.050
2.
✓

მხოლოდ აი, ამ ადგილას,
სადაც ქარი აგეთია —
იმ სისხლიან დროის დილას
განიცადა ტრაგედია.

ახლა ჩქარი დენა მტკვარის
და ჩხრიალი დაბახანის
გამარჯვების მოწმე არის —
მოწმე ჩვენი ახალ ხანის.

ქალაღლი

ქალაღლი, სუფთა
ზამთრის ველივით,
შრიალეღს ღამით
თუ ღელავს ღღისით,
მარადის ფიქროღს,
რომ ყოველივე
იწყება მისით,
თავღება მისით!

ქალაღლი მრავალს
იჩენს მარიფათს,
ქალაღლი მოღის
რაგინღრაფერი:
იყო, არის და
რჩება ღარიღბად...
სწერიღ? ქალაღღია,
სხვა არაფერი!

მაგრამ მოვიდა
ერთხელ მგოსანი,
შემოქმედება
აზრს შეუზავა,
ვეფხის დაარქვა
მას ტყაოსანი,
და საუკუნე
გააუკვდავა!

მ ა ხ ა თ ა

ჩვენ გვაწვალებდა
ძველი მახათა.
განმარტობით
ხე იდგა მთაზე.

ქარმა გახადა
მას სამოსელი
და იდგა ასე.

და ეკლესიას,
როგორც სამსალა
გარს ეხვევოდა
ქარი მცურავი.
გადააცალა
უამთა დინებამ
მას სახურავი.

როგორც ხე, ისე
ის ეკლესია,
უპატრონოთა
არაკის მსგავსი,
მას შეესია
წამშლელ წამთ გროვა
ათას-ათასი.

და წარიტაცა,
გაშიშვლდა გორა,
მაგრამ ცისკარმა
ნათლად დახატა,
თმა გაუსწორა
და ნათელ შუბლით
ბრწყინავს მახათა.

და ხედავს ძველის-
ძველი მახათა
მისკენ, ვით შორი
სწორისკენ სწორი
მტკიცედ, ლალად და
ფრთების სისწრაფით
იწევს სამგორი.

აღაგსე, მზეო!

აღაგსე მზეო,
ეს შემოდგომა
ნაყოფით, რასაც
ვთვლით და ვერ ვითვლით.
დამავალ შუქის
ფერთა მოდგომა,
ტოტთა სიუხვით,
ფერთა სიყვითლით.

რომ ამაყოზდეს
მოწევის დროით
შრომა დიადი,
შრომა საზეო.
ვენახთა ხვავეით,
ყანის ოქროთი,
ეს შემოდგომა
აღაგსე, მზეო!

სასწავლო წლის დაწყება

მოგილოცავთ, ბავშვებო,
სასწავლო წლის დაწყებას,
გისურვებთ გამარჯვების
დღეთა წყებათა-წყებას.

თქვენთვის, დიდი ხანია,
რაც დილამ ირიჟრაჟა,
ცოდნას დედა-ენისას
კიდევ ვაშა და ვაშა!

ბავშვს ჩაეძინა

ბავშვს ჩაეძინა
შეურაცყოფილს,
მაგრამ ბედნიერს
გამოელვია.
სიზმრად ხედავდა
ალეებს აწყობილს,
ფშვენდა ალუჩა,
ნუში, ლელვია.

ესიზმრა: ია,
კიდევ სუმბული,
ნაზი ნარგიზი,
ყაყაჩო ლალი,
ვარდს გარს მორტყმოდნენ
სულშეგუბული:
—გადარჩენილა,
სთქვა, ჩვენი ბალი!

გაშარჯვების დღე
ყველას ძმობილობს,
არის მშვენიერ
ფერთა შეხვეწა.
ასე ეძინა
უკმაყოფილოს,
ასე ბედნიერს
გამოელვოდა!

ოთხი ღრო

ღროო, როგორ თრთის
შენი წამწამი,
კაცი თავს გადგას
მუდამ სამ-სამი
არა ერთფერი.

შენ აგაყვავა
პირველმა სამმა,
შენ გაზაფხულის
გფარავდა გამმა
და ყვავილთ მტვერი.

შემდეგ მოვიდა
მეორე სამი,
ზაფხულის ბალად
აქცია წამი
გაზაფხულისა.

მესამე სამმა
შეჭკრა, მოჰკონა
ველთა ათასი
ძნა ტონა-ტონად,
შეება გულისა.

მაგრამ მოვარდა
მეოთხე სამი,
მრისხანემ რისხვის
წამოსასხამით
დაისადგურა.

მთებს შთაუბერა
სული სხვაფერი
კვლავ შეუბერა
და ყველაფერი
გაანადგურა.

მაგრამ ხომ მოვა
პირველი სამი,
გამოაცოცხლებს
ყვაფილებს ნამი
ციური კალთის,

განვლილი ქირი
უჩნდეს არაფრად,
გაიფრიალებს
ცისფერი აფრა
ლამაზ ხომალდის!

1916
ხამთარი

რ უ ს თ ა ვ ი

თვით ფოლადი ჟღერს, მღერის:
ვით არ მოეღბინება —
აქ არავინ ერთ ადგილს
არ დგას, არ იყინება.

რუსთავსაც მზე უკეთეს
მერმისისთვის ინახავს,
მომავალი მხარისა
მრავალ გზას დაინახავს!

ჩემო სტუმრებო

ჩემო სტუმრებო,
მე ეხლა რა ვარ?
მოვხუცდი. წინათ
უნდა გენახეთ,
თვალუწვდენელთა
და მრავალთ-მრავალ
ველთა მთესველად
და მევენახედ!

მაგრამ ის ფიქრი,
ეხლაც მლიმარე
უახლეს დღეებს
ვით არ დარაჯობს!
უჩემოდა სვამთ?
ეს ვიცი, მაგრამ
მეც მათქმევივინეთ
— მზეს გაუმარჯოს?!

აბესინელო!

იტალიიდან
თავს დაგტრიალებს
ჰაეროპლანთა
მსუსხავი ჩრდილი:
იგი ჩრდილია
მხოლოდ სიკვდილის,
ჩრდილი და არა
თვითონ სიკვდილი!

შენ არ ჩააგო
ქარქაშში ხმალი,
რევანშის გრძნობა
არ შეინელო,
სადაც შობილხარ,
იმ მთაგორების
იყავ ერთგული,
აბესინელო!

ღარბევა. ქვეყნის
განადგურება.
რა სამარცხვინო
ასპარეზია.
ო, ეშინოდეთ
იმგვარ სიცოცხლის...
ის ხომ სიკვდილზე
უარესია!

1935 წ.

მტერს უნდა ძლიო

აქ სილაფვარდე
ბნელდება ზეცის,
არის მხარეზე
ქარის მოდება,
გვიახლოვდება
აშკარა მხეცი,
სასიკვდილოდ რომ
არ გეცოდება!

მტერს უნდა სძლიო,
რომ გული დაღბეს,
გზად გამოშუქდეს
ნათელი სვეტი.
ვერ გადალევას
მტერთა სიყალბეს,
ვერარა ძალა —
სიკვდილის მეტი!

1941

- იცოდეს ყველამ

ყველა საომრად
გავიდეთ, რომა
შემდეგ ვისუნთქოთ
მშვიდობის ზეცა,
რომ სიმღერებად
ვაქციოთ შრომა,
რამაც სიცოცხლე
გაგვიორკეცა.

იცოდეს ყველამ,
რომ გამარჯვება
ადგას ამ არეს
და ყოველს ხედავს:
მომავალ სოფელს,
მომავალ ქალაქს
და მშენებლობით
აგზნებულ მზედარს.

1942 წ.

ოდას შეუცვლია ფაცხა

ოდას შეუცვლია ფაცხა.
შუადღეა, მწარედ დაცხა.
აკვანს კატა უთამაშებს,
დედამ შეუძახა: აცხა!

დედა ადგა და ჩონგური
კედლით ჩამოიღო. თანაც
ზედ თავისი მგრძნობიარე
დაამღერა იაენანა.

ის მღეროდა და მის ხმაში
მოისმოდა ბევრი რამა,
რომ საგმირო-სამამულო
ომში არის მისი მამა.

რომ ციხესთან ცხენზე მჯდარმა,
წასვლისას ეს დაიბარა —
რომ სამშობლოს ერთგულ შევილად
გაზარდეთო ეს პატარა.

ასი ერთზე რომ მოვიდეს,
იგი მტკიცედ იდგეს წინა.
იაენანა, ვარდო-ნანა,
იაენანა, პაწაწინა!

1933 წ.

მეორის დაბრუნება

გაჩერდა, სადაც
თავდება შარა
და მშვენიერი
იწყება ყანა.

და მანქანიდან
ძირს გადმოვიდა
კაცი მაღალი,
წარმოსადეგი.
მასში მიმზიდველ
და მოწითული
დავაჟკაცების
იყო დამდეგი.

იგი დაადგა
შემოკლებულ გზას,
მთიურ მინდვრიდან
მაღლა მავალი,
ყვავილოვანი
და მობიბინე
გადაიარა
გადასავალი.

რა კარგი არის,
რა საამური
ნაცნობის,
მინც დავიწყებულის
მიდამოებზე
ხელახლა გავლა,
რა ალტაცებით
გიღელავს გული.

რა სიმსუბუქით
იწევა მკერდი,
როს იგონებს ომს —
სიმარჯვის არეს.
დიდისანია,
რაც არ უნახავს
ეს ადგილები
მებრძოლს მღელვარეს.

შეხვდა მეგობარს,
მონახა თასი,
და შიგ ჩაუშვა
წითელი ღვარი
და ცხრა მაისის,
გამარჯვების დღის
აწ სადღეგრძელოს
სვამს მეომარი.

1945 წ.

**ვეკვეთეთ მომხვდურთ
და გავიმარჯვებთ**

ვთქვით —
უშორესი
გზა გადავლახოთ,
გადავიაროთ
კლდენი და ღრენი,
რადაც არ უნდა
დაგვიჯდეს,
ვნახოთ
მეგობარნი და
მოძმენი ჩვენი.

შევერთდით
ბრძოლით,
შრომით და გარჯით,
ვეკვეთეთ მომხვდურთ
და გავიმარჯვებთ!

ხელხვაჰი

მე დაგინახე:
მხრები მოხრილი
ჰგავდა გადმოხრას
უმძიმეს ვაზთა.
მტევნების ხევეთან
შენ მუხლმოყრილი
სჩანდი ლამაზი
და ახალგაზრდა.

ასე, თანაბრად:
აქ მზიურ ძელქვას
ათრობდა ნორჩთა
ვაზთ წლოვანება.
შორით შორს, სადღაც
ჰქუხდა ხელხვავის
აუწერელი
აღფრთოვანება!

ბავშვს ღიმილი არ უჭრება

ბავშვს ღიმილი არ უჭრება
და მისი ზრდა
მზის ნერგია,
ამაოდ გზა ემუქრება
და ატომის ენერგია..

მწვრთნელო! ბავშვის
დაიფარე
თვალთა ელვა და გიზგიზი,
მისი რწმენა მოელვარე,
მისი მღერა და კისკისი.

არ მოაკლდეს
ბავშვებს ზრუნვა,
არ შეეხოს ქართა ღელვა.
რისხვა მათ,
ვინც მოისურვა,
ყვავილების გადათელვა..

თქვენ კი,
ვინაც ასე უვლით
ჩვენს მომავალ
გმირთ და მცველებს,
ქებას გიძღვნით
მთელის გულით
და მადლობას
უგულწრფელესს.

19 ოქტომბერი

ვით არ მახსოვდეს!
არავითარი
ქარი არ ჰქროდა,
ზღვა იყო წყნარი.
და რამდენიმე
ათას ქალ-ვაჟს ვერ
იტევდა სახლი,
ზღვის პირად მდგარი.

ახალგაზრდობას
სცენაც აევსო,
დარბაზს იქითაც
გაშლილი ეზო
უსმენდა მგოსანს.
გვექონდა შეხვედრა
არა უბრალო
და უმიზეზო.

არა! თაობა
აგზნებულ გზებზე
დღეს აღიდებდა
ქვეყნის მეექვსედს,

ხალხს, საქართველოს,
სახალხო მიზანს,
დღიად სამშობლოს
და მის მეღეკსეს.

სიმართლეს კერას
ვინ გაუციებს,
თუ კი მოვლენებს
მიზეზს უძიებს.
ჩვენ ვსაუბრობდით
მშვიდობის გზებზე
ჩვენ ვიგონებდით
რევოლუციებს!

ასე ბრწყინავდა
ღიადი მცნება —
რომ მოქმედება
და მოსაზრება
ყოველი წევრის
ერთი მიზნისკენ
ერთი შეგნებით
განისაზღვრება.

ამადღეღებელს
და მოგრიალეს
ცხადად ვხედავდი
სიმართლეს ხალასს —
მხოლოდ ერთობა
ცალკეულების,
წარმოადგენს დიდს,
უძლეველ ძალას!

ამგვარად ჟღერდა
დაუვიწყარი —
იმ ახალგაზრდა
მგოსნების ქნარი,
როს რამდენიმე
ათას ქალ-ვაჟს ვერ
იტევდა სახლი
ზღვის პირად მდგარი:

ვჟედლოთ მეღგრაღ

რომ გავკაფოთ ბნელი მკვეთრად
და გავსწიოთ წინ და წინა —
ვანთოთ ქურა, ვჟედლოთ მეღგრაღ
სანამ ცხელი არის რკინა.

უნდა ვძლიოთ ეს სიბნელე
და მოთმენა უხუცესი,
იგი მეფე, ზემამულე,
ის ბანკირი და ხუცესი.

1905

ახალგაზრდებო.

ახალგაზრდებო!
გვირგვინოსნების
ჩვენ მიგვაქვს დროშა
დიდი მგოსნების,
დროშა სამშობლოს
სიყვარულისა
და უმაღლესი
პატიოსნების.

დროშას ზე ააქვს
და ეფრთოსნება
მშრომელი ხალხის
საქმე, ოცნება:
ყველაფერს ქვეყნად!
მზეებრ ანათებს
ისევ და ისევ
პატიოსნება!

1908 წ.

გრიძობათა შერფლი

ველნი ჰყვავიან
გულო, დაწყნარდი!
ადრე თუ გვიან
სიცოცხლის ვარდი
ბედნიერებად გადაიშლება...
დროც ხომ წინ მიდის,
დროც ხომ იცვლება?!
არის სადღა ცა

ნეტარი მხარე,
არის წმინდა ცა
შუქით მგზნებარე.
იღვიძებს ველი საგაზაფხულო,
დაწყნარდი გულო.
დაწყნარდი, გულო!

1911

ა მ ხ ა ნ ა მ ს

ბევრი გრიგალი
ქვეყნად გრგვინავდა;
იტყოდი: ტყვია
და რკინებია,

სძინავდათ შიშით,
სძინავდათ მართლა,
შენ კი, არასდროს
არ გძინებია!

შენს ლეგალურს და
არალეგალურს
ყოფნას თან სდევდა
საშიშროება;

აწ რკინასა სკედ,
თუ ლეწავ კალოს —
დღებდნიერს გყოფს
ჩენი დროება.

ქალს მთავიდან

როდესაც ვუცქერ
მე შენს თვალთა
უძირო ლაქვარდს,
როცა თვალი თვალს
უსწორდება
არა შემთხვევით,
დატოვებული
შორი კუთხე
მომაგონდება;
მოგონებები
თვალწინ რბიან
სევდიან რხევით.
მე მაგონდება
ერთი ძველის
ძველი ჩარდახი,
გვერდზე მოხრილი,
შავი ყავრით
გადახურული
და ბალი შორი,
სავსე ვარდით,
ცაცხვის ხეებით,
მარჯვნივ და მარცხნივ
დაქსელილი
და დაბურული.

რამდენი ღამე
მითევია
შენს მოლოდინში,
ცას ვარსკლავიანს
შუქს მატებდა
ელვარე მთვარე.
შენს მოლოდინში
ო, ვინ დათვლის
თუ რაოდენი
გამოუცნობი
მღელვარების
ღამე ვატარე.
იმ ვარსკლავებით
ირწყვებოდა
ჩემი ვარდები
და იმ ლოდინით
იქმნებოდა
მომავლის ნანა,
შენ არსად სჩანდი,
მაგრამ ჩემთვის
უცხო არ იყო
შენი თვალების
იდუმალი,
წმინდა ქვეყანა.
და ღღეს, როდესაც
შენ აქ გხვდები,
უმაღლო ბრბოში,
თუ რას განვიცდი,
ცამ, სინდისმა
იცის მარტოდენ;

ვინ დააფასებს
მაგ სიწმინდეს
ამნაირ დროში,
ვინ დააფასებს
თუ მაგ გულში
რა ძალნი თრთოდენ?
მე ვგრძნობ შენს ირგვლივ
მხიარულ და
უდარდელ ქალებს,
ვიცი—რას ფიქრობს
გიჟ ფერხულში
აქ თვითეული,
მათ მხოლოდ სახეს
არ უშიშვლებს
შავი ნილაბი,
თორემ იქ... გულში...
რა ქარია
გადარეულნი!
და მარტოობის
სურვილებით
მე მათ ვშორდები,
როს მეწამლება
გული ასეთ
უმიზნო ხმებით,
ვდგევარ კუთხეში,
სიბნელეში,
ვუცქერ შორიდან,
არ მსურს ვცხოვრობდე
მათი გრძნობით,
მათი მიზნებით!

განკიცხვის ლექსი
იბადება
მაშინ ჩემს გულში
და იღესება
როგორც დანა
გლადიატორის.
და ვწუხვარ, ვწუხვარ,
რომ დღეს თუ ხვალ
ეგ მძლავრი ტალღა,
შენაც ჩაგითრევს
მოლივლივე
ტალღათა შორის!

1912 წ.

ნასაკირალთან

არა სასახლე,
ოქროს ხარდახი,
სიმდიდრეების
რომ სადგურია,
შენი გურია
არის პარტახი,
პალიასტომი
არის გურია!

მის ნასაკირალს
სახალხო ჯანყი
აღძრავს, აღელვებს
და აპირქუშებს,
მისთვის მებრძოლი
ჩაგრული ხალხი
ვერ თვლის კრილობებს,
ველარ იშუშებს!

არა დათმობის
გზა საზიზლარი,
არა დანდობა
და შერიგება,

არამედ ბრძოლის
გვინდა ცისკარი,
გვწყურია შებმა
და შურისგება!

უნდა გაირღვეს
ეს გარემოცვა...
ძირს მეფეები,
ყენი, ფაშა!
მიმავალს წასვლად
გზათა დალოცვა,
მომავალს ჩენი
მხურვალე ვაშა!

1914. წ.

შორი ხმა ლოკომოტივის

მოკლე, შორი ხმა
ლოკომოტივის,
გაიქრა ღამის
სიწყვედიადღეში.
შორს იწია — რა
სივრცეში ჩივის
უცებ მომწყვედევას
უცნობ ბადეში.

ამაოდ ეძებს
ღამეს დაწრეტილს,
ახლოს, მშობლიურს,
არა გარეწარს!
ისევ დუმილი
სვამს მრავალწერტილს,
და მიაფენს კვამლს,
როგორც შავ ზეწარს.

მოკლე, შორი ხმა
ლოკომოტივის
მიჩუმდა. ღამე
აწვდილა ცამდის.

მიჩუმდა, მაგრამ
დუმელში ღვივის
მოახლოება
დიდ განთიადის!

დანგრეულია
ხიდი, რკინისგზა,
ბნელ სადგურიდან
კვლავ ჭოტი ჰკივის,
დუმელში ღვივის,
დუმელში ღვივის,
მოკლე, შორი ხმა
ლოკომოტივის.

1916 წ.

შეხედეთ, მიწა!

გემის ბაქანზე
ვიდექ მარტო.
მინასებრ მწვანე —
ყინულთ კედლები
აწვებოდნენ
გემს მაღალ მხრებით;
შეუბრალებელ
და ურყეველ
ბარიერებით
გადაიკეტა
მომავალის
გზა მობოტორტმანე.

იდგნენ ყინულის
სასახლეთა
მუნჯნი გროვანი,
ყინულის მთები
და კოშკები
მაღალ თაღებით,
რაც იყო თვალით
სანახავი,

ხელშესახები,
ისახებოდა
ვით ქალაქი
ყინულოვანი.

მკრთალ—მოზურმუხტე
სავსე მთვარის
დაღლილი სახე
ცივზე-ცივ ნათელს
ყოველივეს
ახვევდა ზეწრად.
და იმ ნათელში
იმ საოცარ
წამში, უეცრად
მალალ ანძასთან
ხელში დროშით
შენ დაგინახე!

შენ დაგინახე.
სიცოცხლისა
გენიავ ჩემო!
როგორც კი გულმა
სიახლოვის
შეიგრძნო ძლევა —
დამაყრუებელ
ხმაურობით
დაიწყო ნგრევა,
რაც კი ყინულთა
გარემოცვა
იყო გარშემო.

წყალქვეშ მიწის ძვრას
ედრებოდა
ძალა ხმოვანი.
მიევარდი საქეს
ყინულთაგან
თავისუფალი.
ვხედავდი—როგორ
დაყირავდა,
როგორც ღრუბელი
და გაიფანტა
ის ქალაქი
ყინულოვანი!

ის ციხეები
და კოშკები
ჩაიმსხვრენენ მაშინ,
უზარმაზარი
ლილის მთები
ჩემს თვალთა წინა
განიფშვინებოდენ
ისე, როგორც
მსუბუქი მინა
და მწვანე ნათლის
ელვარებით
წვებოდნენ ზღვაში.

როგორც დაიძრა,
ისე მალე
გაიქრა გემი—
ხმლის მოქნეულის
სიბასრით და
ისრის სისწრაფით!

განვლო მანძილი
ავსებული
ყინულთა ქაფით
მხარისკენ, რომელს
საოცნებო,
ჰქვია ედემი.

შეხედეთ, მიწა!
სიყვარულის
გრძნობებით მკვიდრით
ჩვენ გვეგებება
აქ გულწრფელი
სიცოცხლის ქნარით
ჩვენი ბრწყინვალე,
ჩვენი ვრცელი
სამშობლო მხარე,
ზღვის ნაპირები
ასწლოვანთა
ხეთა სიმდიდრით!

ასე ვხედავდი,
მშვენიერი
და დიდებული
მოსჩანდენ მთები,
მე მესმოდა
იმათი ძმობა.
ეს იყო მათი
გარდაქმნა და
ახლად სრულყოფა,
და სიდიადე
მალლა, ცამდი
შეკიდებული!

სმენა იკერდა
უსაყვარლეს
მდინარეთ ხმაურს,
ჰაერში იდგა
სურნელებათ
სხვადასხვა ზევაი.
ნაპირებიდან
შემპარავი
ჰქროდა ნიაეი,
რომელიც მარად
ზღვას. შეჩვეულს
ხიბლავს მეზღვაურს!

სადღაა ყინულთ
ქრიამული
და ქარის სტვენა?
ო, მომავალის
დიდი რწმენის
კარგო ბუნება...
შენ შეგიძლია
დღეთა ჩვენთა
შემობრუნება,
მშვენიერ დღეთა
შეგიძლია,
მომბადლო ენა!

1917 წ.

ოქროს ნავით

ოქროს ნავს
მიესაჯა რა,
ლაქვარდი,
ნამის მწოვარე,
შენს მთებზე,
ჩვენო აჭარავ,
ცაა და მისი
მთოვარე.

მივდივარ ზღვის პირს,
თვალი რბის
და ალტაცებას
ვერ ვფარავ,
აჭარავ,
ცხადი ოცნების
თვალ-მარგალიტო
აჭარავ!

აჲი მუსაიჲი

გაფიქრებდეს
ხელ-ირიბი
ზეწარწერა
ძველი ხმლისა:
„მე ვარ აჲი
მუსაიჲი
კახთ ბატონის
ირაკლისა“.

მუსაიჲი,
მუსაიჲი!
ბევრ კობტას და
არა კობტას,
მრავალ ხონთქარს,
ხანს და ნაიბს
ესმოდათჲის
რაც კი მოხდა.

შორს ნავს ვხედავ
მარტოდ-მარტოს,
წყალზე ვლიდა
მუდამ ფრთხილი.
ვექვ, ზღვამაც
ვერ განგვიმარტოს,
მუსაიფი
მისი ტკბილი.

1942 წ.
ბათუმი.

მთიბველი ქალი

ერთი ახალგაზრდა ქალი,
 მოხდენილი — როგორც შველი,
 ცვარნამიან ბალახებზე
 მიდიოდა ფეხ-შიშველი.
 ანათებდა მთა და ველებს
 გამოხედვა მისი სულის,
 მიდიოდა ნაკადის პირს —
 თვით მსგავსება ნაკადულის.
 მიდიოდა — სადაც ლალი
 ბალი იყო დანამული,
 მიდიოდა — სადაც ედემს,
 აყვავებულს, ჰგავს მამული.
 დადიოდა გაბრწყინებულ
 სახით მობიბინე ველად,
 ხელში ცელით მიდიოდა
 და მღეროდა უზრუნველად.
 ამდგარს დილის მზესთან ერთად —
 ჯერ არ სურდა წასვლა შინა,
 და დაღალულს თივის თიბვით
 ჩრდილ ქვეშ მკლავზე მიეძინა.
 ზენა ქარი ამოვარდა,
 უცნაური ქართაგანი,
 შეურხია ქალს დალალი
 და განაკეთა ლერწმის ტანი.

ამდროს, გმირი და მხატვარი
მთიდან მოდიოდა მწყემსი.
დაინახა, გულში გრძნობა
აუღულდა უშმაგესი.
უნაზესს და ულამაზესს,
სიზმრებში მყოფს, პირმცინარეს,
მწყემსი იგი, მოხიბლული
დააცქერდა ქალს მძინარეს.
და იფიქრა: ამაზე კარგს
რას შექმნისო ჩემი ხელი!
მსწრაფლ შეუდგა ქალის ხატვას
მგზნებარე და გულ-ფიცხელი.
რაც დახატა იმის მსგავსი
არ არსებობს ქვეყნად ღღემდე—
კმაყოფილმა თავის ნიჭით
ველარ მოითმინა—შემდეგ
გააღვიძა: ორთავესი
გული მოჰყვა ტრფობის ბადეს,
და სულ მალე მათ ქორწილი
დიდებული გადიხადეს.
აწ ცხოვრობენ უდარდელად,
უმადლიან ღღეთა დენას.
სურათი კი ახლაც ამკობს
ჩვენს სამხატვრო გამოფენას.

ქველი წისქვილის ქვა

ეს წისქვილის ქვა,
ეს წისქვილის ქვა!
რამდენს ითვლის დღეს
ფიქრი სხვადასხვა.

მზე კარებთან თვლემს,
მოტეხილი თხემს
მოაქვს პაპაჩემს
ეს წისქვილის ქვა.

გასაფრენად მზა
შევცქეროდი ცას,
მაგრამ ჰკრავდა გზას
ეს წისქვილის ქვა.

გავცქეროდი ვრცელს,
ფაზის ქალა-ველს,
მაგრამ მება ყელს
ეს წისქვილის ქვა.

ვთქვი: გავცდები ხევს,
ძალას ძალა ძლევს,
უძრავად რად დევს
ეს წისქვილის ქვა?

დავიგროვე სხვა
ქარტეხილი, ზღვა.
დატრიალდა მსწრაფლ
ეს წისქვილის ქვა.

გაჰქრა გულისწვა,
ობლის კვერი ცხვა.
აწ ტრიალებს, რბის
ეს წისქვილის ქვა.

არის ხეთა რგვა,
არის ველთა რწყვა.
ყანებს უმღერს ვრცელს
ეს წისქვილის ქვა!

იპატრი

ყრუ მონასტერი იპატიევის...
აი სათავე
სინათლის რწმენის არპატიების,
წინსვლის სადავე.
იმ კედლებიდან რუსეთი ნანობს
შეცდომას მწარეს,
რომ ჩააბარა ტახტი რომანოვს,
მტერზე უარესს.
სამასზე მეტი წელი გატევის
მოსჩანს, ვით მტვერი,
მათი სამშობლოც, იპატიევის
ყრუ მონასტერი.
აი, აჩრდილი სქელი მტვერიდან
საუკეთესოს
დიდი ხნის შემდეგ მონასტერიდან
მიდგა ეზოს.
ვისია სახლი?—ჰკითხულობს ბერი
მსხვერპლი ძიების,
უპასუხებენ: ინჟინერისა,
იპატიევის.
აქ ყველაფერი თითქო ქანაობს,
როგორც სიმბოლო,
აქ უკანასკნელ მეფეს—რომანოვს
მოელო ბოლო.

ხალხი და „მთავრობა“

ევროპა მოსჩანს
სულ ორი დროშით.
არენის ქარი
აქანებს დროშას:
იფურთხებიან
მთავრობის ლოყით
და აფურთხებენ
მთავრობის ლოყას!

1927 წ.

რ ა დ ი ო

ხედავთ, რაგვარად შეამოკლა
რადიომ სივრცე.
მაგრამ იქ, პარიზს,
ნიუ-იორკს, ლონდონს და ვენას,
იმპერიალისტურ
ხმაჩახლეჩილ რადიო სმენას
ავსებს მუდმივი
შანტანები და ექსცესები.

აქ კი,
გასძახის სივრცეს თბილისი
პოეტი ხალხის,
იგრძნობს რა ხანას,
ამ ადგილიდან რადიოთი
ამცნობს ქვეყანას,
რომ მასთან მიაქვს მღელვარე გული,
შრომა, ლექსები და სიხარული.

ამერიკისა იმგვარ სცემს გული

ამერიკისა
იმგვარ სცემს გული
რომ არ ივიწყებს ძველებურ რომანსს:
გამომიგზავნე, ევროპა, ფული,
ნუ დაიზარებ ქვეყნისთვის შრომას.

ცოტა კი უნდა გქონდეს ნამუსი,
პატივისცემაც სხვისადმი ცოტა,
რომ არ ჩაიცვა ტანისამოსი,
ასი წლის წინათ რომ იყო მოდა.

ახლა არ გშენის მარაოს ქროლა
და მაგიდაზე დაიდაყვება,
d'instiction-ი რომელიც მხოლოდ
დაბადებას და აღზრდას დაჰყვება.

1930 წ.

ინგლისი და ამერიკული შტატები

აქ კი ინგლისი და ამერიკა—
ორი ქვეყანა, ორი გიგანტი,
ახლო მოჯარდა და მოერეკა
ყალბზე ამდგარი გათიშვის ლანდი.

ვერ მოახერხეს მათ მორიგება.
პირველის მეფე დოლლარი არის;
ვეშაპს, მსოფლიო ექსპლოატატორს,
სურს შეებრძოლოს მეორე მხარეს.

ზღვების მეუფეს—ბრიტანეთს ძლიერს
ოკეანეზე სურს ბატონობა,
დაეპატრონოს ბაზრებს ქვეყნიერს,
კოლონიების სწყურის მონობა.

ამერიკა ჰქმნის საზღვაო ძალებს,
მან კარგად იცის, რომ უდიერი
ზარბაზნების და ტყვიების ძალით
თუ დაშინდება ეს ურცხვი მტერი.

იარაღდება! რა არის მისთვის
დოლლარი? ის იქ აღარ ეტევა
და ადგილს ეძებს, რომ დააბანდოს
და გადასწყვიტოს დოლლარის რყევა.

ორი გიგანტი, ორი მტაცებლის
უსინიდისო, ურცხვი სახება,
შეუბრალებლად, აღრე თუ გვიან,
ერთი მეორეს დაეჯახება.

1930 წ.

ევროპავ, გახსოვს?

ევროპავ, გახსოვს,
რომ გარიგებდენ:
შენ მწუხარებას არ მისცე თავი.
გზაში შეგხვდება
მერანი ორი —
ერთი თეთრი და მეორე შავი.
თუ მოახერხე
ეთრზე შეჯდომა
არ შეგეშინდეს მისი კისრულის,
ის ფეხით კლდეებს
გადაეჭდობა,
შენ—ნათელ მხარეს გადაგისროლის.
მაგრამ თუ შავზე
მოხვდი შეცდომით —
საამსოფლიოდ არ ევარგები,
მწარედ ინანებ
მასზე შეჯდომით,
სადმე წყვილიადში გადიკარგები.
რომ დაიღუპე
ქვეყანამ იცის
და არავისზე გაბედო ძვირი,
შენ აირჩიე
შავი—და ისიც
არა მერანი—არამედ ვირი.

1930 წ.

ინდოელების იყო მიტინგი

ინდოელების იყო მიტინგი.

იქ განაცხადეს:

ჩვენთვის მრავალი ხიფათი დიდი
ამზადებს ბაღეს.

და ინდოეთის, სულ მოკლე ხანში,
მრავალი ტომი...

იქნებ სულ მალე იქნეს რევანში
მსოფლიო ომის.

პროტესტები და მუქარა ისმის:
ვერ შევეთვისეთ!

უნდა დაიმსხვრეს იმპერიალიზმი
ბრიტანეთისა.

მრავალი ღელვის იქნება ტემა
ქვეყნის უფლება,

სანამ ინდოეთს არ მიეცემა
თავისუფლება.

და ეს სჭირდება თვით ინგლისის ერს,
მის გულს, მის გრძნობას,

სიმშვიდის საკითხს,
ინგლისს, ევროპას.

1930 წ.

II

ქლეული სენი

ეს იყო ცხრაას
პირველი წელი —
სუსხი ბნელ დროთა.

ჰქროდა შავი ზღვის
ნიაფი ნელი,
მსუბუქად ჰქროდა.

მიველ ერთ სახლთან,
სად როდოდენდრონს
გაეკრა ჩრდილი.

დავაკაკუნე ფრთხილად,
დროდადრო...
ფუქედ: ღუმილი...

ახლო, — დარაჯი
ბოსტნის და ბალის —
მუხა შვენოდა,

და მისი ფართო
ჩრდილი ვენახებს
გადაფენოდა.

ყველგან რატომღაც
ეს შემფარავი
მიყვარდა მუხა...

კვლავ კარს შევეხე,
მაგრამ არავინ
არ მიპასუხა.

ბოლოს, ვით იქნა,
გაიღო კარი,
და როს შეველი,

ძლივს გავარჩიე
იქ ბინადარი
ოთახის ბნელის.

საწოლს კვლავ ჩაწვა
ცოცხლად ცხედარი,
ძალზე ცახცახით,

მკრთალი, გამხდარი,
მკლე ნამეტარი,
მინისფერ სახით.

ის მიყურებდა
იდუმალების
ცქერაში ძგერით,

უზარმაზარი
ზღვისფერ თვალების
საოცარ მზერით.

შემდეგ ვინც ვიყავ
ვუთხარ და თანაც
იმ ერთი დიდი

მიზნის სისრულეს
და ამოცანას
ჩამოვუთვლიდი.

„მოხარული ვარ
რომ მინახულე, —
სთქვა მაინც მშვიდად, —

დიდია, რაცა
გაქვს განზრახული
და ძნელი დიდად.

ჩემს გზას სხვაგვარი,
როგორც შენ ხედავ,
ბედი განაგებს.

მე მიგითითებ
უფრო გამბედავ
სხვა ამხანაგებს.

თავგანწირული,
გამოსადეგი
ხალხია ყველა!“

სნეული შეკრთა:
აქ მას სასტიკი
აუტყდა ხველა...

ხველა ედება,
ხველამ უმატა,
ახრჩობს აშკარად.

„რა მემართება...
რა დამემართა...
ჰაერი ჩქარა!“

მიეწვდი ფანჯარას.
მშვიდველოვანი,
ცვარში ნაბანი

ჰყვოდა ბალში
სურნელოვანი
იასამანი.

სულ ახლო ბინდით,
ჰაეროვანი
ლაქვარდი ფრთებით

იდგა აქარის
ბრგე. ფეროვანი,
მსუბუქი მთები.

და რა ავადმყოფს
ცოტა ეშველა,
ჩონჩხად ქცეული

მაღალ ბალიშზე
ავწიე ნელა
მხრები სნეულის.

შეუწევდა რა
მომსკდარი ზღურბლად
მძაფრი სულხუთვა,

ფერი მიეცა
და თავისუფლად
დაიწყო სუნაქვა.

მივეცი წყალი.
თვალეში ისევ
აინთო კრთომა,

როგორც სიციცხლის
ოდნავ ღიმილზე
შემდგარი ნდომა.

რაკი ჰაერი
შეისუნთქა და
დაცხრა აღმური,

მან საუბარი
დაიწყო სადა
და საამური,

სულ მასზე, რაზეც
ღელავდა გრძნობა,
ელვარე მზეზე,

რომლით ამაყობს
კაცობრიობა,
სულ იმ გმირებზე.

ის ახსენებდა
ადამიანებს
მრავალზე მრავალს,

გზებს რომ კაფავდნენ
ნარ-ეკლიანებს,
სხვის მიერ უვალს.

მხნედ გაჰყავდათ მათ
დიდი გზა ძმობის
სხივით ნათესი,

სიმართლისა და
თანასწორობის
გზა უდიდესი.

ის ოცნებობდა .
ხანაზე, ოდეს
ვით არდანდობას,

გზა არ ექნება
კაცთ სიბოროტეს
და ძალადობას,

ყველა იქნება
ჯანსაღი, ლალი,
მოყვარე დღეთა.

და აინთება
პლანეტა ბაღი,
ჩვენი პლანეტა.

კაცთა გონება
გაატიალებს
ქაოსებს წამტანს,

დაიმორჩილებს
ყოფნის ბნელ ძალებს
და მიმოფანტავს.

ახსნის ბუნების
იდუმალეებას,
ახლა უმტკიცესს,

გამოიცნობს მის
ბრუნებას ცვალებადს
და მრავალ მიზეზს.

ეს მისწრაფება,
მძლავრს და მთლიანებს
ახალი ქვეყნის

კვლავ ურყევ
ტიტან ადამიანებს
ამქვეყნად შეჰქმნის.

წარმოდგებოდნენ რა,
დროთა მიერ,
როგორც სიმართლე,

ისინი იყვნენ
სინათლე, ძლიერ
დიდი სინათლე!

არასოდეს რომ
არ დაბნელდება
ძალა იმ მაღლის,

იგი ანათებს,
იგი ვრცელდება,
შუქი სინათლის.

სხვანი მიჯაჭვულ
პრომეთეს მსგავსად
უჩვევნი ტორტმანს,

სულის სიმტკიცით
უღიადესით
იტანდნენ კორტნას.

ამტანნი იყვნენ
შხამის, სამსალის,
ტანჯვის და კვნესის

სულ იმის გამო,
რომ დამრბევ ძალის
უბოროტესის

წინააღმდეგი
ისმოდა მათი
კიდითი კიდე

ხმამალალი და
მტკიცე ღალადი,
აზრთა სიდიდე.

ადამიანებს
ამგვარ დიდებით,
სხივით ნათესით

კაცობრიობა
მიჰყავდათ გზებით
უღიაღესით.

ადამიანებს
ამნაირ ღროში
არ აქვთ სარჩევი,

ჩენი ღრო არის
ყოველ სხვა ღროში
გამოსარჩევი.

არა სანატრი
თავშესაფარი
ერთი იმ გმირის,

ყინვა და სუსხი,
თოვლი და ქარი
იყო ციმბირის.

მას არ ინდობდა,—
ექვს გარეშეა,
ქვეყნის დარაჯი.

ჩუმად ის ახლა
ჩვენს მხარეშია
აქ, აჭარაში.

რომ მათი არა
ძალა და ღონე,
მრეკავი ზარი,

ენერგია და
ნათელი გონი
რომ მათი არა,

ვინ იცის კიდევ,
ვინ იცის კიდევ
რამდენი ხანი

იბატონებდნენ
ძილი, სიმშვიდე
და ყვავ-ყორანი.

გმირებს გაჰყვება
დროის ეს ჯარა,
ურიცხვს და ულევს,

ხვალ მოახდენენ
რომ არ მომხდარა
იმ სასწაულებს,

გაიმარჯვებენ
ისინი, რადგან
ხილი იღება.

დაუძლეველი
მოღვივის მათგან
ჰეშმარიტება.

მძიმე იქნება
ეს გამარჯვება;
როგორც შეჭფერის,

ბევრი შხამ-გესლი
დაიხარჯება
ფარული მტერის.

ახალი ცეცხლი,
რომელიც მოდის,
ხალხი რომ ელის,

დასაწყისია
ამ ბრძოლა-შფოთის
აურაცხელის.

მტერი კარგა ხნით
ნიღაბს შეირჩენს:
მას ეხერხება.

იბრძოლებს, მაგრამ
თავს ვერ გადირჩენს,
გადიჩეხება.

დღეებო, ასეთ
გზას იახელით,
ვით მიიჩქარით!

ახლა მე ვცხოვრობ
სხვისი სახელით
და სხვისი გვარით.

ახლა მე ვცხოვრობ
სახელით სხვისით —
მძიმე ხვედრია...

ცხოვრების გზაზე
მრავალ დევიზით
მე შეჩხვედრია

ჩვენს ქვეყანაში
მოღვაწე ბევრი,
მავალი მწყობრად,

თავი რომ მოაქვს
მრავალწამებულ
ხალხის მეგობრად.

მე ვიცი მათი
სახე ნამდვილი
და ამის გამო

არ იყო ეს გზა
ჩემთვის ადვილი
და სასიამო.

მრავალი ეჭვი,
მრავალი რყევა,
მრავალი მახე

მე განვიცადე,
სანამდე ძლევა
არ დავინახე.

მე სიღიაღმე
რჩეულ მიზნისთვის
ვით არ მახსოვდეს.

არ გადმიხრია
ოი, ამ გზისთვის
მე არასოდეს...

იგი დადუმდა.
დაღლილი თვალი
ოდნავე მიხუჭა.

მკრთალი სინათლის
გაბრწყინდა ალი
განათდა ქუჩა.

და მე მანამდე
ასე მალულით,
დაგუბებულით

აღტაცებითა
და სიბრაღულით
ამევსო გული.

„სიცოცხლე მინდა...
მაგრამ რად მინდა
განაწვალეები!“ —

სთქვა მან სუსტი ხმით,
და დაიბინდა
ისევ თვალები.

„სიცოცხლე მინდა,
რადგან მგონია,
ვარ მისი ჩრდილი,

მაგრამ ჯერ კიდევ
მე არ მქონია
იგი ნამდვილი...

აი, დღეები
ჩემი დათვლილი...
ის საბოლოოდ

ანარეკლია
ყოფნის ნამდვილის...
მხოლოდ და მხოლოდ.

ცუდია ჩემთვის
ეს გაზაფხული
პირმშვენიერი,

ეს შიმშილია
გამოსახული
და ქარხნის მტვერი.

ო, შემიძლია
კიდევ რამდენი!
ლტოლვა დიდია —

ვაკეთო საქმე...
მიდიან დღენი,
დღენი მიდიან...

სავსეა ჩემი
გული და ტვინი
ხალისით ნწველით,

მისწრაფებითა
და ბრძოლის ჟენით
დაულეველით.

აჰ, შეიძლება
განა სიკვდილი...
თავგადასავლის

შეწყვეტა, როცა
გზა არის ხსნილი
კარგი მომავლის?

არა, მე წასვლის
არა ვარ მდომი,
ცა გამიბრწყინდა,

არ გადმიხდია
არც ერთი ომი,
როგორც მე მინდა!

ახლოს ცისკარი
ყველა მშრომელის
არის საამო,

მე კი სამარის
კარი მომელის
სამარადჟამო“...

„არა! — შევესძახე
მაშინ მე სნეულს —
ყოფნა გაქვს ვრცელი.

დიდხანს იცოცხლებ,
უნდა იცოცხლო,
იყო დღეგრძელი.

შეხედე, როგორ
შრიალევს თხემი,
ბზებით ნორჩებით,

მხარე ნამღვილი
არის ედემი.
შენ აქ მორჩები!

ამ ლაქვარდ კუთხის
ცეცხლი, მზე, წყალი
სივრცელ, ჰაერად

შემმატებია
სისხლის და ძალის
ყოველნაირად.

აქ უნდა გვექონდეს
გული ჯანმრთელი,
სული სათუთი,

რომ გაქრეს სენთა
კორიანტელი,
მკაცრი, ჯიუტი.

შენ გაიხედავ
და აქ კვლავ ნახავ,
მაგარი კუნთით

კაცს ასი წელი
რომ გადულახავს,
ვით ასი წუთი.

დგანან ხეები
მრავალწლოვანნი
ტოტების განით

იგივე მხნე, იგივე.
გულით ხმოვანნი,
საესენი ჯანით.“

„ — ენახოთ... ახლა კი
მასზე ვიმსჯელოთ,
სხვაზე უარესს

ვინაც ბედშია...
უნდა ვუშველოთ!
ასე არ არის?

...გაივლი კონცხთან,
მიზნად ისახავ
პატარა ფაცხას.

ფაცხის წინ ბაღჩას
შენ დაინახავ,
ლამაზს და საწყალს.

იგი ეკუთვნის
ჩვენს კაცს. ჰპოვებ მას.
ეტყვი ჩემს სახელს.

ყველა მიგიღებს,
ვით საკუთარ ძმას
და არ გაგამხელს.

სტუმართმოყვარე
იმ კაცთან სახლში
ახლა ფარულად

ცხოვრობს მეორე.
ყველაფერს მაშინ
აუხსნი სრულად.

თავგანწირული,
გამოსადეგი
იქ არის არე

და რაკი ასეთ
გზას დაადექი,
გასწი, იარე!

მაგრამ... ეს რაა?!..
როგორ დაბინდდა...
ო, გულის მატლო!..

სული მეხუთვის...
სარკმელთან მინდა...
მიმწიე... გმადლობ...“

...იმ გაზაფხულის
მძიმე და შავი
ფანჯრიდან არე,

ჰაერიც იყო
ცივი, უძრავი,
იყო მღუმარე.

ვიფიქრე: სუნთქვა
ბალახ-მცენარის
სთვლემს უმოძრაო,

ნუთუ მშვენიერ
მთების ჰაერი
არის ამო?

ხუთვანა. თითქო
ცხოვრობ დროს იქით,
უხილავ შუქით

დრო მიდის ნელა
და სისასტიკით,
მაინც მსუბუქად.

უხილავ არსთა
მილიონები
ძარღვების კონვით

აღრჩობს კაცს... ვერას
ხდება გონებით
და ვერცა ღონით.

და იმ არმიის
მირიადები
უსივრცოდ გასტანს,

დარაჯობს ცოცხლებს
და ყურადღებით,
გულთან, მაჯასთან,

კართან, სახლებში,
გარეუბნებში,
თრთიან კრებულნი,

მდინარის პირად
ჩარჩენილ ფშნებში
ჩასაფრებულნი.

მოაქვთ სასტიკი
მათ იერიში,
ყრუა ვედრება.

მათ ვერვინ სჯობნის
სიძლიერეში,
გზა იცხედრება.

ლამის სიჩუმემ
მოიცვას გული,
შესწყვიტოს ცემა.

მე ვდგავარ მწარედ
აღელვებული:
თავზარდაცემა!..

მწარე ღუმელი...
ისევ სულხუთვა,
საათმა დაჰკრა.

ყოფნამ აქ თითქო
შესწყვიტა ბეუტვა...
სანთელიც ჩაჰკრა.

სიჩუმედ მყოფი
ამაოება
უთუოდ ამ დროს

გრძნობდა სიკვდილის
მოახლოებას
მძლავრს და არ დამნდობს.

. . .

მას შემდეგ დიდი
ხანი გავიდა,
მშფოთვარე, ძნელი,

იმ საშინელი
სანახავიდან
რა დარჩა ძველი?

არა-რა! შემდეგ,
ოცი წლის მერე,
კვლავ ვდგავარ სახლთან.

შემატებია
სიმშვენიერე:
იგი განახლდა!

ახლა დარაჯი
ბოსტნის და ბალის—
სხვაგვარად შეენის

მუხა.—ამაყი
სახე სილალის
და ძალის ჩვენის.

ორი პალმაა
იქვე დარგული,
ორსავე მხარეს.

ფენს ყვავილები
ამოქარგული
სურნელს მღელვარეს.

თითო ყვავილი
თითქო გულია
და მისი ქნარი.

შეხედეთ, რარიგ
დიდებულია
აქ ბინადარი!

შეველი. იგი
ვიცანი. ველარ—
სწორედ ვეფხვია.

„გაოცებული—
სთქვა—რადა დგებარ?“
გადამეხვია.

და მოგონებათ
დაიძრა ლავა, —
თუ ესოდენი

დრომ, ენერგიამ
გაანიავა
მრავალი სენი.

მღელვარე გულო,
ჩვენ არ ვართ მშვიდად —
ვგრძნობთ სხვა ქრიამულს.

ცხოვრება ჩვენი
გზადა და ხიდად
ედება მამულს.

დრომ უმართლობას
ახადა ფარდა,
მისწვდა ტიალებს.

და დროშა იგი,
ჩვენ რომ გვიყვარდა,
მალლა ფრიალებს.

მისით სიმღერა
ქვეყნად იღვრება
საგაზაფხულო.

და არასოდეს
არ დაიხრება
ის დროშა, გულო!

ახლა სიკვდილის
არ არის ხანი,
არ არის ასე?

გარს სიციცხლე დულს.
მე ის ვიცანი
ბევრ გმირულ ხმაზე.

ჩვენ კვლავ ვიბრძოლებთ,
დიდი ლელოა
ძლეული სენი!

უნდა ვიციცხლოთ.
სასახელოა
სამშობლო ჩვენი!

1915 წ.

ა მ ბ ა ვ ი ე რ თ ი
ლ ა მ ი ს ა

„კარგი! როგორც
შენ გენებოს...
აგიხირდე —
რას გავეტან...
კი, მარა
ერთ გახსენებას
ვერ ვივიწყებ
იმ თავიდან:
არ სთმობს აზრი
და გონება...
ასეთია მოგონება.

მაგრამ განა
თხოვობის დროა?
ამ სუფრას რაც
ასხივოსნებს,
რაც რამ საუკეთესოა,
ჯერ მიართვით
მანდილოსნებს;
უკეთესზე უკეთესი —
ასეთია ჩვენი წესი!

მსურს ქება ვთქვა
მეგობარის...
— აბა, გისმენტ! —
ამბობს ყველა.
— ის რა მოგონება არის... —
აქ მოხუცმა ჩაახველა.
არ იქნება ასე, ბაბა!
მოგვიყევი...
გისმენტ, აბა!

ქალებმაც ხმა
აღიმაღლეს
მარმარილოს
ყელთა რხევით,
— მოგონება,
ჩვენ არ დაგვღლის;
აბა, გისმენტ,
მოგვიყევი...
შვება შეგხვდა
თუ ხიფათი —
დალაგებით!
მოჰყევი, რატი!

ამბის მთქმელმა
ქალთა ღია
თვალებს გადახედა
მწველად:
— „მოშაირე არა ჰქვია,
ვერას იტყვის
ვინცა გრძელად“.

სანუკვარი
ესე სიტყვა —
რუსთაველის მიერ
იტქვა.

ამიტომაც
მომიტყვეთ,
თუ ამბავი
მექნეს გრძელი.“
ქალებმა სთქვეს
ყელთა რხევით:
— მაშინ არ გვსურს
თხრობა თქვენი!
სად თქვენი თქმა
თუნდაც ძველი
და სად შოთა
რუსთაველი!“.

უცებ დაუმატეს:
— უი!
მაგიდის ქვეშ
მურა დადის,
— ის ძაღლია
ზოგის ჭკუის!
— გადი, მურა,
იქით გადი! —
გააგდეს რა
გარეთ მურა,
რატი ამბავს
მიეშურა.

მან დაიწყო:
„ძალი გვყავდა
შენაერთში,
ერქვა მურა.
წავილოდი —
თან დამყავდა,
მართლაც კარგად
გვემსახურა.

დასაზვერად,
დასაცავად
ის ცხოვრობდა
ჩვენთან ერთად,
შენაერთში,
რალაცგვარად,
მე ვუყვარდი
სხვებზე მეტად“.
ქალებმა სთქვეს:
„მოიგონე!
გული გულს ცნობს,
ლონეს — ლონე“!

„კარგი! — იწყებს
ამბის მთქმელი
მარჯვე და ომ-
გადახდილი —
დამავალეს
საქმე ძნელი,
მიტხრეს: კაცი ხარო
ფრთხილი.

ქებამ მეგობრების მიერ
გამახარა კიდეც ძლიერ!

მართლაც,
გონიერი კაცის
გამივარდა რა
სახელი,
ვიუარო? ეს დიაცის
გზაა, არა გასამხელი.
გზა სუფთაა თუ რუხია —
უარი რა პასუხია!

ამნაირ დროს
ნებისყოფა
სიმაღლეა,
სათუთიჲ —
მიტხრეს:
აი, იქ სახლია
და იმ სახლში საბუთია.
უნდა გადასინჯო ყუთი,
მოგვიტანო ის საბუთი“

ვუთხარ: „მე ვერ
შემაფერხებს
გზად წმინდა და
არაწმინდა,
სახლში შესვლას
მოვახერხებ...
გამოსვლასაც,
როგორც მინდა“.
თან ვიფიქრე:

ეს მიცდია...
იმ სახლში ხომ
ფაშისტია!

სამწუხაროდ,
ამ ამბავში
ერთისა მაქვს
ახლაც დარდი.
სახლში შეველ,
ძმათა კავშირს
მოვწყდი: ვაი,
თუ ჩავეარდი!
მხოლოდ იმის
ფიქრს ვუნდები —
ძველ გზით ველარ
დავბრუნდები!

რა გადამხდა
მე იმ ღამეს!
სარკმლით მწარედ
გავხედავდი...
ვიცი, რაც მელოდა,
რამეს თუ სწრაფად
არ გავბედავდი!
გარს კი ოთხი კედელია.
ღამეც განუკვრეტელია.

სახლის კართან კი
დარაჯი
ორი, ჩუმი
და გრძნეული,

ვიდოდა რუხ მაზარაში
ჩრდილებივით გახვეული...
ერთის სახის,
ერთის ბედის,
ვერ მცნობელნი
ერთმანეთის.

ერთს რამ ადგილს
რომ სწვდებოდნენ,
წამს პირისპირ
შესდგებოდნენ,
უცებ განიყრებოდნენ და
კვლავ ერთმანეთს შეხვდებოდნენ...
გავხალისდი მეც სწორებით,
ამ შეხვედრა-განშორებით.

აი, ეს დრო
განშორების
მათის ჩემთვის
იყო გეზი,
ან სიკვდილის,
ან ცხოვრების
ამოცანა უმთავრესი.
ხსნისთვის თავი
ვინ დაზოგა?
მაგრამ როგორ?
როგორ? როგორ?

ამ ფიქრში ვარ.
ბნელა. ხვეულს
წავკარ უცებ ფეხი რასმეს.

ხელთ ავიღე.
მიმოხვეულს
და დახლართულს
ვგრძნობ მე ბაწრებს.
აი ბედი, აი ბედი!
შთამესახა გულს იმედი.

გადავწყვიტე
ჩასვლა ბაწრით,
ვთქვი: ერთია
აქ მუქარა!
გავეკვრები
კედელს გასწვრივ,
შემდეგ მინდვრით
გავსწევ ჩქარა!
დარაჯმა კი იდარაჯოს!
თოკი მივამაგრე ჩარჩოს.

ღამე იყო,
თვალთან თითი
არა ჩანდა,
ჰგავდა გრძნებას,
მხოლოდ იმ ერთ
წამს ვუცდიდი
დარაჯების
განშორებას.
ის დროც დადგა.
ძირს ვეშვები.
ვთქვი:
ბაწარს არ მოვეშვები!

ნუ იტყვით —
ის საფიცარი
წვიმისაგან
მთლად დამბალი,
ბაწრის დამჭერი ფიცარი
ყოფილიყო სულ დამბალი.
ვთქვი: ისეა
ახლა საქმე,
რომ გავთავდე
უნდა აქვე.

სიმძიმეს ვერ
უძლო ხემა
და თავზარი
აქ დამეცა,
ნასკვიც გაწყდა.
ძირს ვეცემი —
ახლა კი, გამიწყრა ზეცა!
ცით წამოველ...
ვთქვი, რომ ვკვდები,
აქ კი აბა
რას გახდები?

გამახსენდა
დედა, ცოლი,
შვილები და კერა დიდი.
ციდან გამალებით მქროლი
ამ წუთს რას არ განვიცდიდი!
იმ სიმაღლით ყირამალა
მტერთან მიხვალ
ხმალდახმალა?

შეიცხადეს აქ ქალებმა.
„ვანი, შენი ცოდვა, რატი,
დაგიფარეს რა ძალებმა? —
ო, ბელი გაქვს იშვიათი“ —
შემდეგ უცებ
იქ დავეცი,
სად არ ჩანდა
ორი მხეცი.

ასე მოხდა:
მეც დავეცი
ფხვიერ მიწას,
სასიამოს.
და ხმა აღარ
გადაეცა
იმ არეს და
იმ მიდამოს.
გამალებით
სცემდა მკერდი,
წელს უდრიდა
წუთი ერთი!

აღბათ, წინდლით
ორმოს რამეს
თხრიდნენ აქ და
ნაწვიმარი
იღგა, და შიგ
მოეხვდი ღამის,
ამნაირის,
მეომარი.

მიწა თხელი და ფხვიერი
იყო გრილი, ლმობიერი.

გუშაგებმა
თითქო რალაც
კი შეიგრძნეს
ძვრა რამ მკრთალი.
მაგრამ რასმეს
დინახავს
ამ წყევდიადში
კაცის თვალი?
ყელამდეა
მიწა ლბილი,
კვლავ სიჩუმე,
კვლავ დუმილი!

მოტრიალდნენ,
გზას დაადგნენ,
დაჩვეულნი
ისევ შეხვდნენ.
ადგილიდან
იმ ერთ ადგილს
გაუთანაბრდნენ და
შესდგნენ.
„გაიგონე შენ რაიმე“
აქ დაეცა რალაც მძიმე!“

„სიბნელეა
ეჰ, არა ღირს!
აწ რად გვინდა
ძებნა ზევრი.“

ჩამოვარდა,
ალბათ, აქ, ძირს,
აგური, სხვა
არაფერი!
თითქო რაღაც უხერხულად
ჩამოვარდა, მოგვეყურა.

რამ ფიცარი
სულიერად
მოგეჩვენა,
ალბათ, შენცა.
წადი შენთვის,
დაიძარი,
იარე, რამ
გაგაცეცა?
ამას წინათ
ქვა დაეცა,
შენ მაშინაც
ელდა გეცა“.

კვლავ გაშორდნენ
ერთურთს სვლაში
და განაგრძეს
გზა ჩვეული,
მიმოდინ მანარაში
უზრუნველად გახვეულნი.
მე კი თხრილში
ვარ ჩაფლული
და ვისმენ სულგანაბული.

ყველაფერს ხომ
ვერ მოვეყვები?

შეკავებულ

სუნთქვას ვგუბავ.

ფიქრი:

ერთ ხმის გამოღებით

წუთი, წუთიც

კი, დამლუპავს.

თავდაღწევა მიზნად მიჩნდეს,

რადაც უნდა

არ დამიჯდეს!

უნდა მივატოვო თხრილი...

ფრთხილად, ფრთხილად

შეუმჩნევლად,

ამოვედი

როგორც ჩრდილი,

გავეკარი კედლებს ხელად!

თავდაღწევა

მიზნად მიჩნდეს,

რადაც უნდა

არ დამიჯდეს!

ფრთხილად!

წამი მიჩანს წლებად.

ბნელა:

კოშკია თუ სახლი?

ენახოთ —

მზიარული ყეფით,

უცებ მუხლთ მომვარდა ძალლი!

გავშრი!

აქ რამ მოაშურა?

აქ რამ მოიყვანა მურა?

მურა, მურა!
რა დროს მოჰყვა!
ან და რისთვის
გაისარჯა?
ალბათ, ის ჩემს
კვალს გამოჰყვა
მინდვრიდან და
აქვე დარჩა!
თხრილს მოვშორდი:
არ იქნება —
არ სმენოდათ
ძალღის ყეფა.

დრო არ იყო
მასზე ფიქრის.
იქვე ხესთან
ვნახე ცხენი.
ზე მოვახტი.
მიჰქრის, მიჰქრის
ჩემი უფროთო შავარდენი!
წყვილი კი
შუბლს შეიკვრის.
შავარდენი ჩემი მიჰქრის!

ვერ გაარკვევ
ლამის სახეს,
იგი ყრუა
და კვიმატი,
(ქალებმა კვლავ
დაიძახეს:
„ვაი შენი
ცოდვა რატი!“)

მიჭქრის
შავარდენი სივრცის.
სად? არც მე და
არც მან იცის!

მაგრამ უცებ ატყდა სროლა,
ის დარაჯიც
მომღევს ორი.
სხვაა ჩემი მერნის ქროლა,
მიჭქრის, როგორც მეტეორი —
ინათა. ცა
იხსნის რიდეს.
მივალწიე, ვფიქრობ, კიდევ!

მე მივჭრივარ
ჰა, ილანდა!
მიწა გაეხვია ქარში.
რა რკინისგზის
ლიანდაგსაც მივალწიე,
ვთქვი, გადავრჩი!
მაგრამ ბედმა არ გამიჭრა!
გზა ორთქლმავლით
გადამიჭრა!

აუტანლად მიდის ნელი
მატარებლის
ძვრა-ზოზინი,
მიგორებით უდარდელით
და კვამლების
ცამდე ზვინით.
და მიმავალს უღმობელად
მატარებელს ვხედავ მკვლელად!

ჩამოვხტი.

რაც უნდა გახდეს,
მთავარია აქ სისწორე.

მატარებელს
მსურს შევახტე...

ო, ახლავე,
თორემ... თორემ...

საცაა მკვდარს

გადმომღებენ:

მე მომღევენ,

მე მომღევენ!

აქ სიჩქარით

მეტისმეტით

უცებ წამოვდე

მავთულს,

მთელის ტანით,

მთლად მოსხლეტით,

გადავეგე

რკინის ხლართებს.

წამოდგომას

ვცდილობ, მიმიძიმს.

ორთქლმავლისას

ვჭვრეტ შორს ციმციმს.

ორთქლმავალიც

მიფარდა თვალს,

ვთქვი: გათავდა!

ყოფნა წყდება!

რაც რომ გულში

მინთებდა ალს

რაც არასდროს
მაგიწყდება —
უცებ ძალლი
აწკმუტუნდა...
მურა! მას აქ
რალა უნდა?!

დაცემისას
ვგრძნობდი ტკივილს,
ვერ ვატანდი
მკლავებს ძალას,
ვცნობდი მატარებლის კივილს,
ვგრძნობდი მის უაზროდ ჩავლას.
მკლავს ტკივილი
და მკლავს დაღლა...
მტერს მეტი რა
უნდა ახლა?

ბორბლებმა გზა მოირიბე
გაიარეს არამცირე.
ცოტა ღონეც მოვიკრიბე
და გაქცევა დავაპირე
თავის დროზე,
როს უეცრად
საქმე შეიცვალა
მკვეთრად.

როს უეცრად
მწვდა მღევართა
მაგარი და
მტკიცე ხელი,

მოვემზადე,
გამემართა
ბრძოლა მკაცრი
და ფიცხელი.
უნდა გითხრათ,
ამ ჭიდილში
მე არ მქონდა
ორის შიში.

უცებ მურა
(თვის მეგობრის
ეგრძნო წამი
ეს წყეული)
ხან ერთსა სწევს,
ხან მეორეს,
გაათრების ხმად ქცეული.
მაგიერად მასაც ქუსლებს
სცემენ: ვთქვი, თუ
როგორ უძლებს?

ძალდი აგლეჯს
ხორცსა თუ ძვლებს,
სცემენ, იგი იხეჟება.
და ყველაფერს იგი უძლებს
და არასგზით არ ეშვება.
მოდი, მურა,
მოდი, მოდი,
რას გრძნობდი, როს
ესუსტდებოდი?

იარაღს არ
სცდიდნენ ჯერა,

გზა იმგვარად
დაებურდათ:
რა საქმეა
მკვდრის დაჭერა?
ხელთ ჩაგდება
ცოცხლად სურდათ.
ორთავესი,
ანაგებად,
შევძელ ვანიარაღება!

და გაგრძელდა
ხელჩართული
ბრძოლა იმ რკინისგზის კიდეც.
ის გამწვავდა და გართულდა
და გათენდა მალე კიდეც.
მაგრამ მთლად
წამერთო ძალა.
ვთქვი:
სიცოცხლე დაიცალა.

დამელია
სულ მთლად ღონე,
რაც მებადა, რაც მშთენოდა.
კვლავ ვთქვი: რომ მტერს
არ ვემონე,
სიკვდილი რომ ამცდენოდა!
და რა მოხდა:
ღამის ძალა
უცებ ცისკრით შეიცვალა!

და რა მოხდა:

უცებ ჩქართა
განათებათ ლივლივისა,
თითქო თვალწინ აღიმართა
მზე სიცოცხლის
და დილისა!
თანამოძმე დამიბრუნდა.

ვთქვი:

გულს მეტი რაღა უნდა?

გაჩნდა ჩვენი
ჯარისკაცი
არმიელი ამ ქიდილში.
ორის კი არ,
თუნდაც ასის
რომ არ ჰქონდა გულში შიში.
მსწრაფლ გაგზავრეთ,
ვინაც სამტროს
ედგა საქმეს.
მაგრამ ამ დროს

ფაშისტების

სხვა ახალი

მეომრები

დადგნენ ბეჭით.

ყოველ მხრიდან

შეჰკრეს ალყა

და მოგვესმა ხმა:

შესდექით!

ჩვენ ვიფიქრეთ:

აი, ზვაღი—

უამრავი, უთვალავი.

კვლავ სწრაფი ხმა.
ფაშისტების
ზარდაცემა იყო:
დადექ!
შევხედეთ ჩვენს
ჯარისკაცებს
მოსულთ მტერთა
წინააღმდეგ!
ჩვენ შევსძახეთ
მომძმეთ: ვაშა!
და დიდებამ
ირიჟრაჟა!

და გულთა იმ შენაერთმა
ჰპოვა გეზი და მიზანი.
„დადექით“ რომ
სჭექა ერთმა,
მე ვიცანი ის,
ვიცანი!
და თქვენც იცნობთ
მას მრავალგზის.
იგი აქ ზის, ჩვენთანა ზის!

და თქვენც იცნობთ
მას მრავალგზის,
მისი სახელია უჩა.
იგი აქ ზის, ჩვენთანა ზის,
ის ბევრ ხიფათს გადაურჩა.
იღლეგრძელე, ჩვენო უჩა,
ჩვენო სასახელო უჩა!

გაიმარჯვა, გაიტანა
ბევრი საომარი ლელო.
გვეყვდეს ბევრი ამისთანა!
შევსვათ უჩას სადღეგრძელო!
იღღეგრძელე, ჩვენო უჩა,
ჩვენო სასახელო უჩა!

გადაჰკარი, გადაჰკარი
ღვინო ახალი თუ ძველი,
მეც ხომ მსმელი
ვარ, მაგარი,
უჩას კი ვერ გავუძელი.
იღღეგრძელე, ჩვენო უჩა,
ჩვენო სასახელო უჩა!

მოდო,
მოგებვიო, ძმაო,
ჩემო ძმაო, ჩემო ტოლო.
მაპატიე თქმა ამო,
ჩვენებური, უთავბოლო!
იღღეგრძელე, ჩვენო უჩა,
ჩვენო სასახელო უჩა!

მაშინ მე შენ გადმოგეცი
ის საბუთი, თან რომ მქონდა:
საბუთები მღელვარე დღის!
გაგახსენდა?
მოგაგონდა?
ბევრჯერ გვაცინებდა ჩვენა,
ჩემი იმ დღის გადარჩენა!

იღღეგრძელე, ჩვენო უჩა,
ჩვენო სასახელო უჩა!

სინათლის ყვავილი

ძველი ჰადრის ქვეშ რომ
სუფრა გაიშალა,
ყველა, ყველა სუფრის
ხსოვნა წაიშალა!

მეტის სიფაქიზით,
გმირულ სინაზეთი,
უფრო ლამაზდება,
მღერის აფხაზეთი.

ჰადრის ჩვენ ხომ ისეც
ვიციტ ხნოვანება;
აფხაზს ძველებური
შვენის ხმოვანება.

მას კი უსრულდება
დღეს ასოცი წელი.
მართლაც უჩვეულო
გვყავს დღეს მასპინძელი.

და, რაც მთავარია,
აქ ზის ქალიშვილი,
ხნიერ მასპინძელის
შვილის-შვილის-შვილი.

იტყვი: მზის შუქია,
ოხვრა დაისრულთა!
წელი მეცხრამეტე
მას ღღეს შეუსრულდა.

„ძვირფასო სტუმრებო,
არ დამრჩეთ ფხიზელი“ —
გულით მხიარულით
იტყვის მასპინძელი.

„ძვირფასო სტუმრებო,
მიირთვით, გვიშველეთ“ —
მსგავსი მზისა დარის
დასძენს ქალიშვილი.

„ძვირფასო სტუმრებო,
გჭკრეტდეთ პირმცინარეს,
მიირთვით... მაგრამ ეს...
მაგრამ ეს... ვინ არის?“

უეცრად მოვიდა
კაცი ხანდაზჳული,
მხარზე ვეფხვის ტყავი
ჰქონდა გადაცმული.

თავზე თმა დაჰყროდა
თოვლის სითეთრეთა,
არაფერს ამბობდა,
არავის ჰყვედრიდა.

შეხედეს: კაცია,
მოხუცი კაცია.

დღევანდელს წარსულით
გამოუტაცია!

ქალიშვილს თვალებით
ეპირდაპირება—
ამბობს: ავასრულე,
ჩემი დაპირება!

და ვარდი, რომელსაც
„სინათლე“ უწოდა,
ქალიშვილს მღელვარე
ხელით გაუწოდა.

კვლავ სთქვა: „მიპოვნია,
თუმცა გავნაპირდი...
აი, ის ყვავილი,
გუშინ რომ დაგპირდი!“

გუშინო?—ვერ იგებს
ასეთ მისალმებას;
გუშინ ხომ ზღვა იყო
და ჩრდილი პალმების...

გუშინ?.. მაგრამ გუშინ...
შემკრთალმა ოცნებით,
ბოლოს ქალიშვილმა
ძლივს სთქვა გაოცებით:

„გუშინ ჩვენს მინდორზე
მთელი ამაღებით,
დაუნას ახლად ჩაყრილს
ვრწყავდით გამაღებით.“

გუშინ ფორთოხალსაც
ვკრეფდი ჩემს ტოლებთან,
ველი მთლად ავკრიფეთ.
ვაქციეთ ტონებად“.

გაოცდა სულყველა,
ვერავენ ხვდებოდა —
მოხუცი აგრე რად
მოიხედებოდა.

არა თუ გუშინ აქ,
ჰკითხეთ აუნდ ქადრის ხავსს,
ეს კაცი თვალით აქ
არავის უნახავს.

მოხუციც ვერმცნობი
თვალით იჩრდილება,
სახეზე დაეტყო
უკმაყოფილება.

და ასე დაიწყო:
„ხსოვნას რა დაჩრდილავს,
მეგი! სწორედ გუშინ,
სწორედ ამ ადგილას,

და სწორედ ამავე დროს,
მაინცა და მაინც
ამ ქადრის მახლობლად
ჩვენ შევხვდით ერთმანეთს!

შენ, მიხვდი? — უეცრად
მკერდს ღილი აგიწყდა,

ნუთუ ეს არ გახსოვს?
ნუთუ დაგავიწყდა?

პოენა ყვავილისა —
„სინათლის მონთება“,
შენ რომ დამავალე,
რად არ გაგონდება?

გითხარ: ხვალვე-მეთქი.
შუბლი გაიხსენი...
ნუთუ დაგავიწყდა?
აბა გაიხსენე!

მეგი! სწორედ გუშინ,
სწორედ ამ ადგილას...
როგორ ვერ იხსენებ
ასეთ სინამდვილეს?“

თქვა და დაჟინებით
მეგის მიაჩერდა.
ქალი იმ უცნობის
სიტყვებით გაშტერდა.

მან გაიმეორა:
„გუშინ მე და ცირა
ბაღში დაფნას ვკრეფდით,
სხვა არა ვიცი-რა!“

ყველამ იგრძნო რაღაც
აზრი ჩაკეტილი,
ყველა ფიქრში იყო
და ხმაგაკმენდილი.

მაშინ ფეხზე აღგა
თვითონ მასპინძელი:
თამსირ! ძლივს შეგიცნე...
მომეც შენი ხელი!

თამსირ! სად ატარე
შენ ეს ასი წელი?
თამსირ! ვერ შემიცან?
მე ვარ, მასპინძელი!

სტუმრებო, ამას გთხოვთ,
ყური მომაპყარით,
გითხრათ სინამდვილე
და არა ზღაპარი.

ეს არც ოცნებაა,
არც რამ ციურია,
ჩვეულებრივია,
ამქვეყნიურია!

*

„ტყეებს მოსდებოდა
ფერი ოქრო-ქარვის,
იღგა შემოდგომა
რვაასორმოცდა რვის.

რვაას ორმოცდა რვა!
ბევრს ის აღარ ახსოვს,
ამბავს რა გამოლევს
წარსულს გადანაქსოვს!

ერთ დღეს ხმაურობდა
ეზო განიერი,
ჰქუხდა ძველებური
მრავალჯამიერი.

კარგი ლხინი გვქონდა—
სუფრას პატივისაცემს,
აქეთ—მანდილოსნებს,
იქით—მამაკაცებს.

ქალნი ცალკე ისხდნენ—
ასე იყო წესი —
რაც კი გაჩნდებოდა
სუფრად უკეთესი,

რასაც უმჯობესსა
რასმეს აართმევდნენ,
ყოვლის უპირველეს,
ქალებს მიაართმევდნენ.

ღვინო კი... ოჯალეშს
სახელს ვინ წაართმევს?
ამას უვიცობად
ნურვინ ჩამომართმევს.

ზოგს ძველი ერჩივნა,
ზოგს კიდევ—ახალი,
ზოგს—ის ოჯალეში
და ზოგს—გორმალალი.

მახსოვს: სუფრის ბოლოს
იჯდა ახალგაზრდა,

უჩნდა მორიდება
უფროსთა და ქალთა.

ღვინოს არა სვამდა,
ფიქრებს მისცემოდა,
მაგრამ თამადის თვალს
რამე ასცდებოდა?

„კმარა, თამსირ, კმარა,
ეს სულ ზღაპარია,
გამჩნევ, გულისცემა
შენი სხვაგვარია!

შენ სად გადამალე
ყანწი, მასპინძელო?
დე, იმ ახალგაზრდამ
შესვას სადღეგრძელო!

შენს წინ გარინებულ
ქალის მშვენიერის
შესვი სადღეგრძელო,
ხედავ, ვით გიცქერის?“

ადგა ახალგაზრდა
ფიქრთა მოძალებით,
ყანწი ჩამოართვა
დიდის მოკრძალებით.

თქვა: „ცვრიან დილისას,
ფოთოლ გაშლილისას,
მე ვსვამ სადღეგრძელოს
ძვირფას ყვავილისას.

ჰყვავის, ყვავილია
სწორედ ამოება,
მაგრამ ძნელი არის
მისი მოპოვება.

სახელს ყვავილისას
ვიტყვი: სინათლეა.
იგი ზღაპარია,
მაგრამ სიმართლეა“.

ლიმით დაატანა
მაშინ თამაღამა:
„მაგვარ ყვავილებმა
მომკლა, გამათავა“.

„არა!“ — უპასუხა
ყრმამან მოწიწებით...
„იგი სინათლეა —
ჩემს მზეს გეფიცებით“.

თვალს არ აშორებდა
მეგი მშვენიერი:
„ნეტა ვიქნებოდე
ისე ბედნიერი“...

და მის უცნაურად
გულის მღელვარებას
ახლა არ შეეძლო
მეტი მდუმარება.

და თქვა გაბედულად:
„იმას ნეტარება,

ვინაც ყვავილს ჰპოვებს,
შუქს რომ ეღარება!“

ვაჟმა უპასუხა
ქმნილმა მგზნებარებად:
„ხვალვე მას მოგართმევთ,
ექვი გეპარებათ?“

იგი სინათლეა,
ღიახ, იმ თავიდან“...
ვაჟმა გამოცალა
ყანწი. გადავიდა.

„ხვალვე, ღიახ, ხვალვე!
ფერი რად გერთმევათ?
ხვალვე ამ ქადართან
იგი მოგერთმევათ!“

ადგა ახალგაზრდა,
ბოდიში ითხოვა,
დაემშვიდობა და
ცხენი მოითხოვა.

ქალი ახალგაზრდა
გაჰყვა: მიაცილა
ეზოს ჭიშკრამდე და
ჰკითხა მეტად ფრთხილად:

— თამსირ, რა თქვი შენა,
მიტხარ, ამიხსენი.
— მე ვთქვი, რომ მიყვარხარ...
ნუთუ ვერ იგრძენი?

იცის ჩემი გრძნობა
მზემ და მდინარემა,
მას ვერ გამოხატავს
ჭმუნვა, მცინარება.

იცის ჩემი გრძნობა
ამ მთამ დაღარულმა.
რამ, რამ დაბადა ის?—
მხოლოდ სიყვარულმა!

იმას სხვა გრძნობები
არ უჩნს თანატოლად.
რა, რა აცოცხლებს მას?—
სიყვარული მხოლოდ!

ხედავ ა იმ ნაკადს?
გესმის მისი მღერა?—
იგი სიყვარულის
არის მხოლოდ ჟღერა!

ვით არ დამიმონოს
ჟღერამ არფარულმა,
რამ, რამ წარმოშვა ის?—
მხოლოდ სიყვარულმა.

გესმის იადონის
სტვენა მოხარული,
და რა აცოცხლებს მას?—
მხოლოდ სიყვარული!“

საიდუმლოება
აქვეს რა თავთავისი,

გულნი მგზნებარენი
იყვნენ ორთავესი!

განა მეორდება
როსმე ის გრძნობები? —
„ვერა, ძვირფასო, ვერ
დაგემშვიდობები!

გეტყვი: მაშ, ხვალამდის!
მე თუ თამსირი ვარ,
სიტყვა ბეჭედიან,
სხვაში არ ირევა.

ასე, მაშ ხვალამდის...
ხვალვე, მეგი, ხვალვე
იმ ყვავილს მოგართმევ!“
თქვა ეს და უმაღვე

ცხენი გააქანა
და ხევს მიეფარა.
„მეგი! კარგ მუსაიფს
რა სჯობია, არა?“ —

ვუთხარ მე ქალიშვილს
რომ გამოველ ჩრდილით.
გაიოცა: „რაო?
ვტკბები მე ზღვის ხილვით“.

„თანაც ვუთხარ — დღეა
ცისურად შენაფერი...
ვიციტ, ქალბატონო,
ვიციტ ყველაფერი!“

შენაც მეგი გქვია,
მეგი ერქვა მასაც,
შენებრ ასრულებდა
გადაწყვეტდა რასაც.

იგი, მშვენიერი,
მართლაც შენა გგავდა,
მაგრამ ბელი შენებრ
მას არ ინახავდა.

ვისიც ხედვას ვგრძნობდით
გულში ისრად მწვედომარს,
აწ ხშირად ვსვამთ მისი
სულის შესანდობარს!.

და რა მოხდა შემდეგ?
სწორედ იმავე დღეს
გავცდი ეზოს კარებს,
მიყვევ დაბურულ ტყეს.

და იქ სამი კაცის
სიტყვებს მოგვარ ყური:
„ეჰა, რა დარია,—
თქვეს მათ—საამური!“

თუ კი გაგვიმართლდა:
ლხინი მაშინ სცანი“...
და ტყეს მიეფარა
სამი ცხენოსანი.

ვერ-რა გავიგე-რა,
მაგრამ წინაგრძნობა

მეტყოდა თუ სხვათა
სხვა ცხენოსნობა!

ტყიდან გამოვედი,
გზაზე სამი მნათი
ქალის გაიმართა
ბჭობა-მასლაათი.

ძალზე ხმაურობდნენ,
ვთქვი, თუ რა აჯავრებთ,
თითქო რალაცგვარი
რისხვა მოაჯარებთ.

მე კი სახლისაკენ
სწრაფად გავექანე,
მიველ და რას ვხედავ?
ზღვაა მოქაქანე.

ღელვა, განგაშია—
„მეგი მოიტაცეს!“
საზღვარი არა აქვს
რისხვას და სიმკაცრეს.

თურმე მეგი გარეთ,
ტყისპირას რომ მოხვდა,
ტყეში მიმალული
უცნობი გამოხტა.

ცხენზე აიტაცეს
მეგი გულწასული.
თურმე სამნი იყვნენ
ასე თავგასულნი.

შეკრბნენ მღვერებიცა,
„მიყვეთ კვალდაკვალ“ —
მკაცრად გაიძახდნენ:
„ვერსად წაგვიხვალო“.

მაგრამ რა ეშველა
ამ სიკაიკაცეს?
მეგი დაიკარგა...
მეგი გაიტაცეს!

გული მაინც სხვავა...
რაც არ უნდა იქნეს...
თამსირ... გულს ნუ იტეხ...
ცოცხალია, იქნებ.

ეჰ, ვინ არის მთვლელი
წელთა და ან თვეთა.
გარდასულან ღღენი
იმა სიმძაფრეთა.

იმ რისხვათ და ამბოხთ
გადიარეს ღვართა.
არ-რა რჩება ქვეყნად
სიყვარულის გარდა.

ეს ამბავი, თუმცა
ასი წლის წინ მოხდა,
მე არ მავიწყდება:
გულს ის მკვეთრად მოხვდა.

რვაას ორმოცდა რვა!
რაა საკვირველი?

როგორც ასი წუთი,
გაჰქრა ასი წელი!

მეგი! იგი მეგი
სწორედ შენა გგავდა!
ალბათ, გრძნობაც მისი
შენში შენაკადლა.

აბა, მითხარ, თუ რას
ხედავ აქ. გასაკვირს,
თუ იმ მეგის სახით
ეჩვენები თამსირს?

გატაცებით, ძებნით,
დღეზე უფრო ჩქარა
ასზე ძეტი წელი
ტყეში გაატარა!

თამსირ, სად ატარე
შენ ეს ასი წელი?“—
კვლავ უცნაურ სტუმარს
ჰკითხავს მასპინძელი.

„როგორ? ასი წელი?!
მე ტყეში წაველი,
მე მსურდა მეგისთვის
მეპოვნა ყვავილი“.

და მეგის თვალებით
ეპირდაპირება.
ამბობს: „ავასრულე
ჩემი დაპირება!

ტყეში მიპოვნია,
თუმცა გავნაპირდი.
აი, ის ყვაველი,
გუშინ რომ დაგპირდი!

მეგი! სწორედ გუშინ,
სწორედ ამ ადგილას,
როგორ ვერ იხსენებ
ასეთ სინამდვილეს?«

„გმადლობთ ყვაველისთვის,
გმადლობთ, დიდად გმადლობთ...
დიდხანს დავდიოდით
ასე, უსინათლოდ“ —

უპასუხა მეგიმ,
ვერ დაფარა ღელვა.
უცებ საგანგებოდ,
თითქო ციდან ელვა,

მოეფინა ეზოს
იმ სინათლის შუქი,
შუქი სანატრელი,
ელექტრონის შუქი!

მაშინ ფეხზე ადგა
მთელი ის წვეული,
ერთხმად აღლეგრძელეს
შუქი ღირსეული!

ათქვეს: თუ სიყვარულის
სიმღერაა გულში,
საქმეს ასი წლისას,
დაე, ერქვას „გუშინ“.

სწორედ უთქვამს მგოსანს
ასწლად წამიერი.
აბა! კიდევ ერთი
- მრავალწამიერი!

მ ი ტ ე ს ა

ბუგიეთიდან,
სადაც ვიწრო
გზაა ას-მუხის,
გზაზე ურმებით
მიდიოდნენ
ჩვენებურები.
გმირის კითხვაზე:
„როგორა ხართ?“
მათ უპასუხეს:
„სულ კარგადა ვართ.
გზაც კარგია.
მზეც არ გვაწუხებს.“
დიდის კრიალით,
მაგრამ მაინც
მიდის ურემი!

ან ჩვენს ნიკორას
ტვირთი რაზედ
უნდა ემძიმოს?
მიდის თამამად.
ირხევინ აპეურები.
იხაროს ყანამ,

ბუდეშურიც
ვაზს შეემწიფოს.
ვაჰ! რა მოსავალს
ჩავაბარებთ
წელს სახელმწიფოს!
მიდის ურემი,
დატვირთული
მიდის ურემი!

ამბობს თუ: რა სჯობს
მშვიდობიან
მოგზაურობას,
ვარ კოლმეურნე
და სამშობლოს
ვემსახურები.
მოშორებული
ყოველ შფოთსა
და ხმაურობას,
კომუნისმშობიაც
მალე ვნახავთ
აქაურობას,
სიმძიმისაგან,
თუმც კრიალა
მქვია ურემი“.

ავტომობილნი მოეგებნენ,
მათ გადიტვირთეს
კაკალი, მსხალი,
ბროწეული,
თაფლი, პურები.
ახლა ამ ურემის

სიამაყე
ვით არ მიკვირდეს:
ზე შენჯღრეულა,
მაგრამ მაინც
იჩენს სიმკვიდრეს,
ცარიელია,
ახლა მკვირცხლად
მიდის ურემი.

სად? — ქალაქისკენ
უნდა მომკოს,
რაც დაითესა,
ჩითეულებით,
სათბურებით
აძრას, ვით გემმა.
და კვლავ ამდერდა
ჩვენებიანთ
იგი ქიტესა —
სამხედრო გზაზე,
ავლისისა
ერთსა მას დღესა,
ოცდაათ წლის წინ
რომ გაიცნო
მკითხველმა ჩემმა.

— ქიტესა, შენა?
— ვაჰ — გაჩერდა —
ჭირიმე შენი!
მოდის ურემზე,
ე რა ფეხით
მიეშურები!..

კაცო, თუ რამეს
წერ ჩემზედა,
ეს ამიხსენი...

კაცო შეხედე
ამ ჩემს ხელებს...
ხომ შეიგრძენი?
აბა რა კარგად
აქე მაშინ
ჩემი ურემი.

„ღებუტატიც ვარ,
გამიზნული
მეკნება ბიჯი,
სახელის შეცვლაც
გადავწყვიტე
მე უმტკიცესად,
რაკი ხანს შეველ
და ოცი წლის
არა ვარ ბიჭი,
ერთხმად დამარქვეს
ქრისტეფორე
ქრისტეფორიჩი...
თუმცა ქართულად
ისევ ისე
მქვია ქიტესა.

„ქიტესა ჰქვია
ჩემს ბიჭსაცა.
მე შემიტყვია,
შვილს მიგზავნიან
რომ ისწავლოს
აეროპლანი.

„ქიტესა მართავს
აეროპლანს!“ —

ასე იტყვიან:
„ქიტესა მიჰქრის
სივრცეებში
ისე, ვით ტყვია:
იგი ეშვება
აეროდრომს,
ბიჰებო, განი.“!

„ღღეს სახელმწიფოს
ჩავაბარეთ
არ არეული,
რაც მისთვის გვექონდა
საგანგებოდ
გადანახული,
ცოტა ახალი,
ცოტა ძველი
ნაფარეული,
ცოტა თავთუხი,
ცოტა ყველი
და დეკეული,
ცოტა ციცკა და
ცოტა კიდევ
კარდანახული!

„უნდა გენახა
შემოდგომა
ყვითელ ხაზებში,
ვაზმა ჩვენს ქართლსაც
კახეთიდან
მალლით დახედა

და დაინახა
შაბიამნის
მწვანე ვაზებში
უბისში, ქსანში,
მცხეთაში და
ნადარბაზევში
თავდადებული
წყება ახალ
პევენახეთა.

„კაცო, მითხარი
რომელია
ახლა ქართველი,
იყოს ქართველი—
არა ვინმე
წყალწაღებული,
უქმად იდგეს და
უცქეროდეს,
როდესაც რთველი,
— მით მთა და ველი,
ახალია
თუ ძველისძველი,—
ცეცხლივითაა
გაშლილი და
გაჩაღებული!

„გაიგონებდით,
ალბათ, ყურძნის
დიად მოსავალს,
გვეხმარებოდა
აგზნებული
ჩვენი ტაროსი.

როგორც შიშველი
მიისწრაფვის
შესამოსავად,
გაცხარებულ
დაეძებდა
გზას გამოსავალს
იქ მშვენიერი
ლალი ღვინო
წითელწყაროსი!

„თქვენ, ალბათ, იცნობთ
ახალს და ძველ
მევენახეებს,
სანამ რთველია,
იმათ ჩრდილი
არ ეჩრდილება,
როცა შეხედავთ,
ზედ ემჩნევა
იმათ სახეებს —
მევენახეებს
ისე, როგორც
ჩვენს მებაღეებს —
ზედვე ატყვიათ
დიდზე დიდი
გამოცდილება!“

„ჩვენი კაცი ხომ
არსად სხვისას
არ ჩამოითხოვს,
ამიტომ უნდა
ეუთხრათ ჩვენს რთველს

ქება-დიდება,
რომ ყველგან, ყოველ
ცისმარე დღეს
და წლის ყოველ დროს;
დიდ ყურადღებას
და უფრო დიდ
გარჯას მოითხოვს
გაძლიერება
მოსაველის
და გადიდება!

„ქართველები ვართ!
ქებათქება
ამ პურმარილის
იყო, დარჩა და
არასოდეს
ის არ გაქრება!
მარტო ეს რად ღირს:
მშვენიერი ჩვენი
მარნები
ახალი სახის
ელვარებით
იმინანქრება!

„თან, მოგახსენოთ,
სილაღეა
თითქო არწივის,
გაფრენა რომ აქვს
ჩვენებური,
ფრთების უკვდავის...
იმ ფრთებს მაგონებს

ვენახები.
ჩვენი ვარციხის,
რომელიც
წვდება
ამ თბილისსა
და ამ ქუთაისს!

„თითქო ამბობდეს:
გაიგონეთ,
შემოდგომაა,
ფრთებით ამ ვაზთა
ფოთლებში ვართ,
თითქო გავები.
რა დროს კრთომაა
და ან რა დროს
ჩრდილში დგომაა...
მომეშველენით!
მოიტანეთ
ტევრში რომაა,
უშველებელი
ა, ის ღვინის
საქაჩავეები!

„სიახლე დღეთა,
სწორედ გითხრა,
ახლა აქ დადის,
აქ არაფერი
დარჩა ძველის,
ასე მგონია,
სვლათ ძლიერი
სიმხნევისა

და სილიადის,
ცხუმის, თელავის,
ვანისა და
გინდა ბალდათის
მხართან საქარა,
კვლავ სვირი და
ზესტაფონია!

„მე წაკითხული
არ მაქვს წიგნი
ბრძენ ფუკიდიდის
და მეშინია
წიგნებისა
ძნელ საცნაურის
ისე კი ვიცი,
ღვინო, როგორც
ჩვენი ზუგდიდის,
ახალი დიდი
აღმავლობის
გზებით რომ მიდის,
თანატოლია
მარნევის და
ჩოხატაურის!

„ვაჰ, უნდა ნახოთ
საწნახელში
მტევნის მწურავი,
მიგორ-მოგორავს
გოგორივით,
მერე როგორი!
და, უნდა გითხრათ,

საწნახლებში
არის მცურავი
წლევანდელ დიდი
მოსავალის
არ მომდურავი
მთელი ზეგანი,
მთელი ბახვი,
მთელი გომბორი!

„აქა-იქ, თუმცა
სეტყვა იყო,
იყო და მორჩა!
ის სეტყვაც გაქრა,
ის ღრუბელიც
გადაიკარგა.
სიღნაღმა თავი
ისახელა,
განა ჩამორჩა?
ძველი სიღნაღი
პატარძალი
არის აწ ნორჩი!
როგორც ბოლნისმა,
გურჯაანმაც
მართლაც ივარგა!

„რა საამური
იყო ჩვენში
ტკბილის დუღილი!
თითქო ჯერ რაღაც
ბუბუნებდა
უცხოდ ხმოვანი,

მერე ავარდა
ისე, როგორც
ქექა-ქუხილი.
რა საამური
იყო ჩვენში
ტკბილის დუდილი!
ჩანდა: გველოდა
ღვინო მაღალ-
ხარისხოვანი!

„მე დაცდილი მაქვს,
დე, ნურავინ
ნულარ აურევს —
თავ-თავის ადგილს
იცნონ ვაზი
შემონაჯარი.
უკეთესია ვენახები
ამბროლაურის,
მისი მაქარი
დამცხრობია
აურზაურის...
ცაგერს?
ვინ იტყვის!
იმ ცაგერის
სხვაა მაქარი!

„არის შეცდომა,
არის დიდი დანაშაული,
არ იგრძნო ქვეყნად
მიწიერმა
ეს სასწაული;

ქინძმარაული!
ვაჰ, რა არის
ქინძმარაული!..
რაა ოქროსთან,
მაგალითად,
თითბრის შაური?
არ გიგემნიათ?—
მაშ არ იცით
გუნაშაური?

„და ამოდრავებს
მტევნებს ისე,
როგორც ხელეურს,
შემოდგომების
მძაფრი ქარი
უფრო ჩქარ-ჩქარა.
ვერას დააკლებს
ვერაფერი
უსახელაურს!
თითქო მხედარი
მიაქენებს
სწრაფად ბედაურს —
მხარის დამკერად
ოჯალეშის
მოდის ხვანჭკარა!

„საიქიოშიც
კი გვეყოფა
გულხელდაკრეფა!
სულ ვეუბნები
მეზობლებსა

და შინაურებს:
ამ უხვ მოსავალს
თავის დროზე
უნდა აკრეფა!
სანთელიც უნდა
გვინათებდეს,
სანამ ჩაქრება.
არ მიყვარს, საქმეს
ზოგ-ზოგი რომ
აჭიანურებს.

„ეს საქართველო
იმ თასივით
უნდა დავქარგოთ,
ისტორიაში
რომ ხატავენ...
ჩვენი ვალია:
გვექნეს ის თასი
სულ პირსავესედ,
საძმოდ, საკარგოდ.
მელვინებმა
მოგვცენ ღვინო
უდანაკარგოდ!
ხალხსვე მოხმარდეს
ქვეყნად რაც კი
მოსავალია!

„ბოდიშს მოვიხდი
შე ვიცოდღი,
რომ თქვენ გახსოვდით.
აი, სოფელიც.

ძველად ასე
ყბადღებული.
ბნელოდა ისე,
სულს გასცხებდით,
ქვას რომ დახლოდით.
აჰანდე, ცენტრში,
ვერა ხედავთ?
მომიახლოვდით! —
ჩემი სახლია
ელექტრონით
გაჩაღებული!“

ასალამოვდა,
სანამ ისრეთს
გადავარღვევდით,
ვარსკვლავნი დასხდნენ
შორი მთების
კიდით კიდესა,
თავისუფლების
სუფთა ჰაერს
ვსუნთქავდით მკერდით.
მაშინ ჩვენ, სამნი,
სულ ძველები,
ისევ ავმღერდით.
ერთად ვმღეროდით:
თვით ურემი,
მე და ქიტესა.

პირველი ენკენისთვე

1911 წ.

დილის ნიაგმა
გაყვითლებულ
მთებით დაჰბერა,
შემდეგ წყნარის ფრთით
მდინარის პირს
რაღაც ჩასწერა,
ნისლის, მთის კალთას
შერჩენილის,
წაშალა ბინა
და მინდვრის მკერდზე
ყვავილებში
გადიბიბინა.

სკოლის აივანს
დაყრდნობილი
მალლით დავცქერი;
სოფელში ბნელა,
წყვდიაღია •
სინათლის მტერი.
იდუმალ ფიქრში
და ნალველში
მოქანცულ სოფელს

იგი წყვილია
თვის უშავესს
ახვევს სამოსელს.

ხალხო ბედკრულო!
მე მიჰირავს
ხელში სანთელი,
არ შეუკრთება
საშინელ ხვედრს
მასწავლებელი!
იმ სანთლის პოვნას
განუსჯელად
სიცოცხლე მივე.
ვერას დამაკლებს
უგნურთ მტრობა,
შიმშილ-სიცივე!

მე ვიტყვი სიტყვას,
მე გაგითბობთ
შეცივებულ გულს —
დეე, თან მდევდეს
მკაცრი ხვედრი
თქვენს მარად ერთგულს!
თქვენ აღგამაღლებსთ
ჩემი ზრუნვა
თბილი და წრფელი,
არ შეუკრთება
საშინელ ხვედრს
მასწავლებელი!

მე მკითხავს ბავშვი:
მოსაწვევი
ჩამოვკრა ზარი?
— ჩამოჰკარ ჩქარა,
უფრო ჩქარა! —
სწავლის დრო არი!
— მასწავლებლო,
ეს რას ნიშნავს...
ღელავხართ მწვრთნელი?!
— ჩამოჰკარ! — სწავლად
თვისკენ იწვევს
მასწავლებელი!

ვხედავ, აქ, ჩემკენ
მოაბიჯებს
წიგნებით ბავშვი.
რა აღტაცებით
შემოვიდა იგი სკოლაში!
წოფელი ღიმილი
დასთამაშებს
მხიარულ ბაგეს...
თქვენ ნუ დასცინით
მომავალ გმირს
და მოქალაქეს.

— მასწავლებლო,
მოსაწვევი
ჩამოვკრა ზარი?
— ჩამოჰკარ ჩქარა,
უფრო ჩქარა, —
სწავლის დრო არი!

ნუგეზისათვის
ჩემკენ მოდის
მოხუცებული,
მშვიდ თავშესაფარს
ითხოვს მისი
გული ვნებული,
ავადმყოფობით,
სიუძლურით
სასომიხდილი...
დარაჯად კარს რომ
მისდგომია
სნება, სიკვდილი.

საესე ოჯახი,
უპატრონოდ
მიტოვებული,
გაახსენდება...
უფრო მეტად
ულელავს გული.
— ჩემკენ, მოხუცო!
მე ვიცი, ვინ
რა მოაგვაროს,
მე შეგაბრძოლებ
ისევ შენთან
მტრად ხდილ სამყაროს!

— მასწავლებელო!
მოსაწვევი
ჩამოვკრა ზარი?
— ჩამოჰკარ ჩქარა,
უფრო ჩქარა! —
სწავლის დრო არი!

ვხედავ, აქ ნაბიჯს
მოაშურებს
გლები მაშვრალი,
რომ მესაუბროს
და იმედი
თან წაიყოლოს,
მასზე, რომ შავი
მისი შრომა,
შრომა მართალი,
არ დაინთქმება
უნუგეშოდ
ბოლოს და ბოლოს.

მასწავლებლო,
მოსაწვევი
ჩამოვკრა ზარი?
— ჩამოჰკარ ჩქარა,
უფრო ჩქარა! —
სწავლის დრო არი!

აგერა მოჩანს
მკრთალი სევდა
მიმქრალი სახის.
აჰა, ის მოდის!..
მოდის წყნარად,
თავჩაქინდრული.
განადგურება
წინ მეხატვის
მისი ოჯახის,
გადუტრიალდა
ბედის ჩარხი
უკულმართული.

უნდობმა ხელმა
გუშინ ცეცხლი
რომ გაუჩინა,
ნიშნის მოგებით
მის თვალისწინ
გაღიხარხარა...
სახლი დაუწვეს
და საბრალოს
არა აქვს ბინა.
ჩემკენ, ბედშავო!
მე მაქვს შენთვის
ბინა პატარა

— მასწავლებელო,
მოსაწვევი

ჩამოვკრა ზარი?

— ჩამოჰკარ ჩქარა,

უფრო ჩქარა! —

სწავლის დრო არი!

ორნი მოდიან, რომ იპოვონ

სიმართლე ჩემთან

და გადასწყვიტონ

საბოლოოდ ამტყდარი დავა.

ერთია მათთვის ყველაფერი, —

რაც სურთ, ისა თქვან,

სიბნელემ მათი

მეზობლობა გაანიავა!

— მასწავლებელო,

მოსაწვევი

ჩამოვკრა ზარი?

— ჩამოჰკარ ჩქარა,
უფრო ჩქარა! —
სწავლის დრო არი!

მოდის სკოლისკენ
ახალგაზრდა
ვაჟი — ვილაცა.
იმას უთუოდ
წიგნები სურს.
იქ კიდევე — ქალი,
უუფლებობამ,
ძალადობამ რომ მოიტაცა,
და შემდეგ ისევ
გადისროლა
უგზოდ, საწყალი!

გზას მე გასწავლით,
ბედკრულებო!
სწავლით გამთბარი,
ხელში მიჭირავს მე ლამპარი
სიბნელის მქრობი.
— მასწავლებელო,
მოსაწვევი ჩამოგკრა ზარი?
— ო, კიდევე, კიდევე!
ხედავ. გათბა
ცისა ტატნობი!

მგზნებარე სხივი
აიზიდა მხიარულ ცაზე,
ფრინველთა გუნდმა
კამარაში გაინავარდა,

ერთი ღრუბელი,
როგორც მგზავრი,
სევდიან გზაზე
რომ დასცურავდა,
მოსწყდა მწვერვალს
და ძირს დავარდა!

მე კი ძალას ვგრძნობ.
მსურს სიცოცხლე ავამოძრავო!
გავანადგურო
დაყოლილთა
შავ ფიქრთა გზნება.
მომეცი ძალა,
ლურჯო ცაო,
ლაქვარდო ცაო!
რომ შევასრულო
წმინდად ჩემი დანიშნულება.

და სიმაღლემდე
ავიყვანო
მუდმივ მხლებელი
წრფელი მიზანი,
მოქმედებით უხვად გამთბარი;
არ შეუკრთება
საშინელ ხვედრს
მასწავლებელი.
აბა, ჩამოჰკარ
მოსაწვევი,
ჩამოჰკარ ზარი!

VII

გამოგონება

„გამოიგონე
რამ, გევედრები,
ისეთი ღონე,
რომ სინათლისკენ
აგვიხსნას ფრთები...
გამოიგონე!“

რატი დაფიქრდა.
ისე, ვით ხვითო
ან ანდამატი,
ევას წერილი
უბეს ჩაიღო.
საბრალო რატი!

„გამოიგონე!“ —
რატი დაიბნა.
„ო, მოგონება!
რა უნდა იყოს
ყოფნაზე დიდი
გამოგონება?“

რატის ცხოვრების
გზას ჩრდილმა დაჰკრა,
გაჰკრა მშვენება,
გულშიც ჩვეული
სიმშვიდე გაჰკრა
და მოსვენება.

მაგრამ გულს, ყოვლის
მიუხედავად,
ისევ ისევა
ძილში თუ ცხადში,
მარად, ერთთავად
ახსოვდა ევა.

და ძალიან ბევრს
ფიქრობდა რატი,
მიმდგარი სარკმელს:
რა უნდა იყოს
ის იშვიათი
და დიდი საქმე —

საქმე, რომლითაც
დაუხარებლად
საქირო ხდება
ჩვენს ცხოვრებაში
მისი ჩარევა
და თავდადება?

ფიქრობდა ამას
და სხვა ამისგვარს
ბევრს, უბოლოოდ
რის გადაწყვეტაც
მასზე მალლა მდგარს
შეეძლო მხოლოდ.

რა ექნა?
ხარბი და თავგასული
თავს ადგა — ალა,

ოსტატი გახდა
მთლად გაძარცული...
შეება ვერ ნახა.

არ ჰქონდა კუთხე
მეოცნებე ბავშვს,
ვერ გასცდა კასრებს,
რომ მისცემოდა
როსმე თავის თავს
და თავის აზრებს.

და ქარხანაში
შევიდა რატი
დრომოცდენილი,
აქაც ცხოვრება
არ იყო მისთვის
ვარდით ფენილი.

ცხოვრება მკაცრი,
ბედი უმართლო,
გამათხოვრება...
უსიხარულო
და უსინათლო
იყო ცხოვრება.

მძიმე დღეები
ეწყო იმ ხანად
მძიმე ვაზნებად,
მხარე ქცეული
იყო თოფხანად
და ზარბაზნებად.

იქ მარცხდებოდა
არმია მეფის,
ვეების ყოფით,
სათავეში მდგომ
ურცხვ გენერლების
ცხად უნიკობით.

და მთელ რუსეთში
მეურნეობის
აინგრა კვალი,
გაფუქდა, გაჰქრა
მომკირნეობის
თვით ნატამალი.

მრავალი ნაკლის
და სიცოტავის
გამო მტირალი,
რკინისგზა იდგა
მქლედ, საცოდავად
გამომზირალი.

მედგარი შრომა,
გულმოდგინება
მოსწყდა კარავენს.
აღამიანის
სახეს გინება
აარარავენს.

ფულის ნიშნების
წახდა მეფობა,
გაფუქდა ქისა,

უუფლებობა
და ნაკლებობა
გამეფდა დღისა.

და საშინელი
ჩვენების ჩრდილი
აღვა, მხრიანი,
ახლოვდებოდა
იგი... შიმშილი
ჩონჩხებიანი.

პირველმა ომმა
მსოფლიო გზებზე
არ დააყოვნა —
ხალხს მძიმე ტვირთად
დააწვა მხრებზე
და დაალონა...

უცდიდნენ, — როგორც
სჯეროდა მრავალს, —
სიახლის ჰაერს,
თუნდაც რაიმეს
გზას, გამოსავალს,
გზას რამენაირს.

ახალგაზრდობა
ის მდინარეა
მხნე და გამტანი,
რომელიც მუდამ
უთმენარია,
მაგრამ ამტანი.

ასე მკაცრ, ასე
ჩაფარდნილ დროთა
სხვა ახალ გზამდის,
ვინ იცის, თუ რა
მოუვიდოდა
მგრძნობიერ რატის.

ან ქურდობისთვის
მიეყო ხელი,
ან უგზოობით
სადმე დაეცხრო
გრძნობები ცხელი
სარდაფის ცოფით!

იქნებ სხვა ცუდ გზას
ის დასდგომოდა,
რომ თაროს მწყობრად
მღვარი ტომები
არ გახდომოდა
ძმად და მეგობრად.

წიგნებთან იგი
ედრებოდა დღეს...
კითხვას იწყებდა,
თვის მძიმე და გრძელ
სამუშაო დღეს
ის ივიწყებდა.

გადაიყვანდა
კვლავ კარგი წიგნი
სხვა სიცოცხლეში.

სულ სხვა ცხოვრებას
იგრძნობდა იგი
წიგნის ფურცლებში.

მომჯადოები
წიგნი საუბარს
მასთან იწყებდა,
უმალლეს გრძნობებს
გულში ნაგუბარს
გაალვიძებდა.

წიგნთან თარული
გრძნობით დახრილი
იწვოდა ღამე
და პოეზიის
ფერფლგადაყრილი
კრთოდა სიამე.

კითხულობდა თუ
უბრალოდ შლიდა
ლექსს, ან პოემას,
აღელვებული
გრძნობა უდრიდა
თაყვანისცემას.

მშვენიერ გრძნობებს
იგი იჭერდა,
მრავალთა, ბევრთა,
გულის პოეტი
კი არა წერდა,
არამედ მღერდა.

ლექსი სარკვეზე
უსპეტაკესი,
ახლო გრძნობებთან.
რატის ფაქიზ სულს,
თითონ ფაქიზი
მოუწოდებდა...

ეტყოდა წიგნი
საქმეს საგმიროს...
მზად იყო რატი.
ვითარცა ცეცხლმა
ხმალი დაჰპიროს,
ფოლადი მნათი.

მთელი არსებით
მომავალ ბედის
მოასპარეზე,
მთელი შეგნებით
იგი პოეტის
დადგა მხარეზე.

და პოეზია —
მშფოთვარე სულის
კორიანტელი —
უწინამძღვრებდა
მიზანს დასახულს,
როგორც კახდელი.

და მშვენიერი
ხმა პოეტისა,
ასე მგრძნობაჩი,

რატის მეომარ
სულს შეეთვისა,
ვით მეგობარი.

და ხელოვნება
შეგნებულ რატის,
როგორც სამყოფელს,
წინ უსახავდა
რასმეს, მარადისს
და უკვდავყოფელს.

სავსე იდეათ
უკვდავთა ქნარი,
ხმათა მცველობით,
მას იზიდავდა
გასაოცარი
მიმზიდველობით.

პოეტში, მთქმელში
და ხელოვანში
ხედავდა მზიანს,
სასიქადულოს,
ძლიერს, ყველაზე
მძლავრ ადამიანს.

ამიტომ სცემდა
იმისი გულიც
მგზნებარე ცემით;
წიგნებისადმი
ღრმა, უერთგულეს
პატივისცემით.

შადლობის გრძობა
და სიყვარული
თუ იყო სადმე,
ისევ ამ უკვდავ
სულით ძლიერი
წიგნებისადმი.

კარგად ესმოდა
ნირშეუცვლელი,
მკედელის სიყრმეს
ხალხთ მწუხარება
გამოუსვლელი
და სევდის სიღრმე.

რა უნდა ექნა
მაშინ მას, რატის?
რა უნდა ექნა,
თუ გრძობას, გულის
წვამდე რომ აღის,
გზა ვერ გაეგნო?

სად წარემართა
გულის ნდომანი
და სულის კრთომა?
ხელთ ჩაუვარდა
ლექსად რომანი:
„ეს შემოდგომა“.

მაგრამ რომანის
გმირი მთავარი,
ნატვრის ამხდენი,

არ იყო მისი
ერის ჯავარი
და დასაყრდენი.

და არც მოსწონდა
რატის, მაგრამ ის
სულ მადლობელის
მთქმელი იყო იმ
უდიდეს მწერლის,
ვინც უღმობელი

კალმით ჩვენს თვალწინ
ვრცლად გადაშალა
სურათი მთელი:
სიცარიელე,
მერყევი ძალა,
მიდამო ბნელი;

სიმკაცრე, სისხლის-
მსმელი ობობა,
ტანჯვა ათასის,
და არსებობის
უნაყოფობა
იმ მმართველ კლასის,

იმ მმართველ კლასის,
ვისგანაც ხალხი
დამონებული,
იყო სიბნელით,
სისხლით და თალხით
დაღონებული.

და არაფერი
არ დარჩა მთელი
ამ დიდი გემის,
ის აღარ არის
ღირსი ნდობის და
პატივისცემის.

ღვთის მიერ მირონ-
ცხებული მეფის
შეირყა ნდობა,
ბრმა სახელმწიფო
წესწყობილების
ვინ თქვას დანდობა?

მათ ქვეშ ჩააწყო
მწერალმა დიდმა
ღროის ამინდი,
თავისი ცეცხლი,
თავისი რიტმი,
ვით დინამიტი.

ხმის ამაღლება
და აღშფოთება,
ის მრისხანება,
რისთვისაც მწერალს
ქვეყნად გოდება
არ ენანება,

რატის მგზნებარე
სულს მეტისმეტად
მძლედ გადაედვა.

გულს შთაენერგა
და ქვაკუთხედად
მტკიცედ დაედვა.

მასში მშობელი
აღელდა მიწა
ახლის მტკიცებით,
და მეამბოხემ
გამოიღვიძა
მხნე გაღვიძებით.

თუმც ახალგაზრდას,
დარბაისელს
რატის ოლონდაც,
დაკვირვებული,
დინჯი, ფხიზელი
განჰკრეტა ჰქონდა.

მას გამომცდელი,
დაჟინებული,
დაუმონები,
ვერავისგან ვერ
დაშინებული
ჰქონდა გონება.

ცოდნის შეძენის
წყურვილი დიდი
რომ აწვალებდა,
მას საკვირაო
სკოლების მერხი
თვისკენ იწვევდა.

სულ მოკლე ხანში
თითქო ანაგებ
უფროსს და უმცროსს --
ჯერ დაეწია
თვის ამხანაგებს,
შემდეგ გაუსწრო.

შეითვისა რა
სულ მცირეოდენ
ძალების ხარჯვით,
ჯერ დასაწყისი
პირველი ცოდნის,
დიდი სიმარჯვით.

სელას განაგრძობდა
შემდეგ თავისით,
გულით მწყურვალით,
დაუხმარებლად,
დიდი ხალისით
და სიმხურვალით.

სკოლაში დროის
ყოველი წუთი
იყო საზოგი.
რატი სწავლობდა.
აქ ქალიშვილი
გაიცნო ზოგი.

აოცებდა მათ
ქკუით, გაგებით
და საუბრებით,

მუდამ. გარს ერტყა
ამხანაგები
და მეგობრები.

ამ ლამაზ ქალებს
ძალა შესწევდათ,
ხედავდა რატი,
მაგრამ მათ მაინც
უძნელდებოდათ
სწავლა ცოტათი.

მაგრამ ისინი,
ყველა ერთთავად,
ცდილობდნენ მეტად,
თავიანთ ბედის
მიუხედავად,
თავგანამეტად

მოშორებოდნენ
სიბნელის კარებს
ამიერიდან,
საითკენაც მათ
სწევდა ცხოვრება
ყოველი მხრიდან.

ამ ქალიშვილებს
ჩვეულებრივად
როცა ხვდებოდა,
ყოველთვის რატის
გულს უნებურად
აგონდებოდა

ევა. ისიც ხომ
ამათა ჰგავდა —
ბევრის მკითხველი.
მასაც ხომ ასე
მიიზიდავდა
გზა მიმზიდველი.

ევა! — სმენას ეს
ხმა ეფერება,
ხმა თილისმური...
როგორი ჰქონდა
მეხსიერება
და გულისყური!

რაოდენ შაირს
იმეორებდა
ნაფიანდაზებს
და რამდენს თვითონ
მოიგონებდა
ლექსებს, ანდაზებს.

რა საუცხოო
ზღაპრების ქროლვა,
სიტყვების ხვევა,
რა მშვენიერთა
ამბავთ მოყოლა
იცოდა ევამ.

როგორი სწრაფი
და პირდაპირი
დგას სახსოვარი:

იყო ცხოვრების
მისის ნაპირი
შეუპოვარი;

რა გაბედული
ის იყო ბავშვი,
რა გაბედული,
მშობლიურ მთების
ნათელ ამბავში
წინდახედული.

მოიგონებდა
ხშირ-ხშირად რატი
მზეს, თამაშობას...
რა მშვენიერი,
რარიგ დიადი
ჰქონდათ ბავშვობა.

როგორ ეძებდნენ
ისინი მთებში
ნისლში, ჯაგებში
ამირანს, შექმნილს
ძველებურ თქმებში
და არაკებში.

როგორ ცოცავდა
ფრიალო კლდეზე
ის შეურხევლად,
როგორ დახტოდა
ღრმა უფსკრულებზე
პატარა ევა.

მოსწყურდა რატის
იმ გზით იაროს,
იპოვოს ევა,
გაუზიაროს თავისი აზრი,
შეხედულება.

ის თან წაიღებს
წაკითხულ წიგნებს,
იპოვის ევას...
იგი მონახავს,
ის გზას გაიგნებს,
არ დაიბნევა.

ევაც გაუგებს
მოწოლილ აზრებს
უკვდავს, მარადისს;
ევა გაიგებს და დააფასებს
მის ერთგულ რატის.

და ეს იქნება
იმის გზა-ხილზე
სინათლის მკვესი,
გამოგონება
უუდიდესი,
უუმძაფრესი.

„გამოიგონე!“ —
რა არის კიდევ,
სხვა მოგონება,
რევოლუციის მოსვლაზე დიდი
გამოგონება?!

VIII

ათას ცხრაას ორმოცი წელი

I.

არის ცხრაას
ორმოცი წლის
ახალისა დამდეგი.
ვიწყებთ ბაასს,
ქლერს საათი —
ომის წინააღმდეგი.

მეორე დღეც
დგება წყნარი,
შემოქმედის ხალისი!
ჩადგა ქარი,
ბობოქარი,
დღეა უბრწყინვალესი.

ო, თბილისი,
სანაპირო,
სწორი,
როგორც მიზანი!
სწრაფვანი და
მიღწევანი —
მრავალ ნათელ წლისანი...

დინჯზე დინჯი
თბილისელნი
სანაპიროს მიდიან.
ცაო, ხშირ-გზის ინისლები...
დღეს კი...
რა ამინდია!

აგრიალდა
მსწრაფლ სიმღერა!
გულით მღერენ
ვიცანი!
აქ მტკვრის ტალღა
და, აგერაც,
სულ ორმოცი წლისანი.

„ო, მამულო!
აფოთლდება
ცვარით
მსხმოიარე ზვარი!
ო, მთაწმინდა!
როგორა ჟღერს
შენი მშვენიერი ქნარი!

დღეს თავის თავს
მთლად ეყუდნის
საქართველოს
მთა და ბარი!
ჩვენ
მეოცე საუკუნის
შემოვალეთ დიდი კარი!

„და ვთქვით:
აჰა, სიცოცხლეო,
შენს საყვარელს
ვფიცავთ სახელს,
ჯერ არ გასულ
წლებს გილოცავთ
მზიურსა და
ცამდე მაღალს —
ჩვენ გილოცავთ
საუკუნის
მზეს, მშვიდობას
ახალთ-ახალს,
ჩვენ მეოცე საუკუნის
შემოვალეთ დიდი კარი!

„ო, მამულო
საყვარელო!
ახლა გარეთა
თუ შიგნით,
ხმალის,
გუთნის,
გრდემლის,
ჩანგის
სულის გულთან
გადაწიგნვით —
ჩვენ მოვედით,
მშვიდობის და
შრომის დიდებული წიგნით:
ჩვენ
მეოცე საუკუნის
შენოვალეთ დიდი კარი“!

სანაპიროს
ედება როს
შეენება
იმ ლიანების
სივრცის, დროის
შერხევით ქექს
ხმა ორმოცი წლიანების.

სანაპიროს
ჭადრების რტოს
ეხვევიან სიონი.
სანაპიროს
ახლოს —
არ — შორს
მოჩანს კავკასიონი.

II

ერთი წუთით!
სწორედ იმ წლის
გზაზე,
ჩემო მკითხველო,
ღელვა შემხვდა
შფოთიან დღის
ერთობ გაუკითხველი!

წასვლა მსურდა
სადმე მთაში:
ბუგიეთს ან ქვადევში,
ნაცვლად კი იმ
ხანობაში
მოვხვდი ნაძალადევში.

იყო ცხრაას
ორმოცი წლის
გაზაფხულის დამლევით.
რას ჰგავდა, რას,
ღრუბელი ცის
და სერი ნაკვამლევით!

წამოვიდა
ციდან თქემში
ჩქარი, ჯერ არ ნახული,
სამახსოვროდ სიცოცხლეში
დამრჩა ის გაზაფხული!

მოჰყვა სეტყვა,
შთაისმოდა
ხეხუეებში დუღილი.
მთათა ხეთქვა გაისმოდა,
იყო ქექა ქუხილი.

ელვის სწრაფი მიმოხვევა
ჰხვედა ქედის სიშავეს,
ღელვის ქაფი,
მიწის რღვევა
ჰგავდა ქაჯთა სიავეს.

ღამენათვეს,
წარღვრით გვემულს
უპირებდა განკვეთას,
ნაძალადვეს,
მთლად მიცემულს
ავდრის სასოწარკვეთას.

ქვებზე რბოდა
ნაქუჩებზე,
ჰქუხდა და ხარხარებდა;
მე მწვდებოდა,
კვლავ ქუჩებზე
გრავინვით მიგრიალებდა!

რისხვით რეცხდა
ქვაფენილებს,
და სარდაფებს ავსებდა;
ბობოქრობდა
და თხრილებში
ზვირთებსვერ ათავსებდა:

უზარმაზარ ქვებს ასწევდა,
როგორც კენჭებს ფრთიანებს,
გლეჯდა სახლ-კარს,
წააქცევდა
საგნებს, ადამიანებს.

მახსოვს მეტი,
უფრო მეტი
შემხვდა უბედურება,
კაცმა, ბედით განამეტმა,
ვთქვი ბუნების მღურება.

ნიაღვარმა მიანგრია
ნაფოტებად ბქეები.
იქაც ჰყრია,
აქაც ჰყრია
ქვა-ლოდები, ხეები.

და ღვართქათით
შესაზარით
დაილუბა მრავალი
კაცი, ბინად
შენათარი,
და ან გზად მიმავალი.

წყალმა ასე
შეჰქმნა ერა,
სხვა ამბები ჩაჰკეტა
და ზრუნვაზე შეაჩერა
ფიქრი მოქალაქეთა.

დავიწყებად
იქცა წამით
თვით ევროპის ხანძარი,
მისი ვნებით,
მისი შხამით
მიწას გააქვს ზანზარი.

ახლა ნახეთ
როგორ არის:
თუ აჩნია სიჩქარის
და უნდობარ
ნიაღვარის
რამე იმ არემარეს.

იმ ადგილზე
კვლავ ააგეს
სახლი, შვების მწყებელი.
დაუბრუნდა მოქალაქეს
სარჩო-საბადებელი.

გაქრა რღვევა,
გაქრა თავსხმა,
გაქრა უამიღობა,
გაქრა ომი
და თავდასხმა,
ჩამოვარდა მშვიდობა!

III

გარდავიდა
იგი ზვავი,
ჩემგან თქმული
შაირად.
მე რისთვის ვთქვი
ეს ამბავი?
მოგახსენოთ —
აი, რად:

მუდამ ასე,
ჩვენს თბილისში
ზაფხული რომ იწყება,
ბუნებასაც,
თითქო ნისლში,
არყვეს თავდავიწყება.

ხან თავსხმაში
ძალას ხარჯავს,
ხან ჰხრის ქარის დაგება.
როგორც ქვაბში
ისე ხარშავს
სიცხე-პაპანაქება.

მიყვარს მხნე
და ქარიანი
გაზაფხულის თბილისი,
მისთა დღეთა
ცა მზიანი,
მზერა უმახვილესი.

მიყვარს ხაზთა
მისთა კრთომა
და მსუბუქი ავდარი,
მისი ნაზი შემოდგომა,
მისი რბილი ზამთარი.

მე პატივს ვცემ
მოხუც თბილისს,
აგერ ძველი კედელიც,
ის მოწმეა გარდავლილის
ომის შეუწყვეტელის.

მიყვარს შრომა;
მანედ რომ აღგას
რაც ახალი ნერგია,
დაუცხრომლად
რომ აღადგენს
ნება და ენერგია.

მიწა—მედგრად
შეძახების,
ერთი ქალაქთაგანი,
სახელმწიფოთ
შეჯახების
და გათიშვის საგანი.

იგი ათას ხუთასი
წლის
თელის
გატანილ ლელოებს,
ჟდიადეს
სიბრძნითა ცლის
ახალ სადღეგრძელოებს.

შორს კი,
ვით ნიაღვრის რკალი,
მძიმე დროის გასაველეს,
სისხლიანი
ქარიშხალი
მოსდებია დასაველეთს.

სურთ წაშალონ
კაცთ სამშობლო,
ჩაითრიონ ისოფლიო,
გააცალონ
საამსოფლო,
შეჰქმნან საიმსოფლიო.

დღე ცივ გრძნობას
შეხედებოდა
ისე. როგორც მტერი-მტერს,
ცნობას-ცნობა,
მღელვარება—
ჰაეასსა და რეიტერს.

ცეცხლის მდომი იხრებოდა
ბნელი,
პირმომცინარე.
იყო ომი,
იღვრებოდა
კაცთა სისხლის მდინარე.

ესა და ეს
შეხვდა ნაღმებს
გემები და ნავეები,
ესა და ეს
ჩამოაგდეს
მალლით თვითმფრინავეები,

ესა და ეს
ობიექტი
დაინგრა, ან დაიწვა
და ყოველ ღღეს,
თუ ვინ მეტი
გულგრილობა დაიცვა...

ვით ატალღდა
მოძრაობად
შინაური, გარეშე.
ასე იყო
მთავრობათა
ცნობა და ანგარიში.

IV

არასოდეს
არ ყოფილა
ახალ ამბის წყურვილი
იმნაირად
ულმობელი
და ამოუწურველი.

დახარბებულს
ახალ თქმაში
თვალს ხვდებოდა გაზეთი.
რა დრო იყო,
რა ხათანგში
მოექცა საფრანგეთი!

ისწორებდა
პენსნეს ქალი,
ხელთ მარაო ტყდებოდა,
ვერ სწყდებოდა
გაზეთს თვალი,
სტრიქონს მისცეცებოდა.

შეიცნობდა
ომის ანბებს
და, ნიშნად გაბრაზების,
იტყოდა: „ეჰ,
რალა დარჩათ?
ჰიპნოზია ფრაზების“

მოწოდება

ფრანგთა: „დროით

ყველამ ვცადოთ საცდელი.

დიდი არის

საფრანგეთის

ტანჯვა და განსაცდელი“.

რეინო კი

გაიძახდა:

„ვერ ავცდეთ ამ საწყაულს.

გადარჩენა საფრანგეთის

ძალუძს მხოლოდ სასწაულს“.

ხალხთან, რომლის

მღელვარება

არც ღმერთსა ცნობს,

არც ხატებს,

ვინ არის რომ

სასწაულებს

ცინიკურად აცხადებს?

სასწაული ვერ დახატე,

ბარემ სთქვი, შესაფერი—

ხარ სამშობლოს მოღილატე!

მორჩა, სხვა არაფერი!

რა უჭრიდა გერმანიას

ზღვისკენ გადასავალ გზას...

ამნაირად გაიძახდა

ზოგი რას და ზოგი რას.

მახსოვს: ვიდექ
ვერის ხიდზე,
ქვეშ ტალღები გრგვინავდა,
ზვირთის ზვირთზე დაჯახებით
მტკვარი შორს მიფრინავდა.

ღრუბელი მთით
მიმოსწორდა,
ჰორიზონტზე დაგროვდა.
მერცხალი ფრთით
წყალს მოშორდა
და კვლავ მიუახლოვდა.

შრიალებდა
ახლომდგარი
მცენარეთა არშია:
ბელურების ურცხვი ჯარი,
ხედავთ, რა ამბავშია?

ვგრძნობდი
შორს, შორს
მეტად რთული
ბედისწერა ცურავდა.
ვერავითარ „სასწაულით“
მსხვერპლს ვერ ამოსწურავდა.

ჩადრმოსხმული შორი ქედი,
მკრთალი მთა და ჰაერი,
ჯადოსნური ვარსკვლავედი
ძვირფას ქვათა ნაირი.

საყურით და
ყელსაკიდით
ჩნდა თბილისის კალთები.
მბზინავ ზვირთთა
კიდით-კიდით
ელავდნენ ასფალტები.

მზით შეთეთრდა
გზა ყოველი
შუაგულ და კიდებზე.
შეჩერდა რა
უცხოელი
მოგზაური ჩვენს ხიდზე.

სთქვა თუ
მდალავს გზა ნაქები
ბრილიანტის რიდესი,
მე მინახავს ქალაქები
მცირე და უდიდესი,

ქალაქი არ შემხვედრია
ცეცხლით უმახვილესით,
იმნაირად
რომ ბრწყინავდეს,
როგორც ბრწყინავს
თბილისი!

ის ხიდიდან არის ახალ
ყოფნის შარავანდედი,
მტკერის კიდიდან ადის მალლა
მოელვარე ბადეთი

მთაწმიდაზე,
და იქიდან
სხივებს
გადმოაზღვავენ...
თან უნაზეს სიმაღლიდან
შეერევა ვარსკვლავებს!

მზერად ქმნილი
კაცი ამბობს:
ბრწყინავს დედა-ქალაქი!
მის მარჯვენას გაუმარჯოს,
ვინც დაგვდო ეს ამაგი!

VI.

შემდეგ მტკვარი
მთა და ველი
შუალამემ დაჰფერა
და მთაბარი
ძველისძველი
მაინც ვერ დააბერა.

ციხის შავი სილუეტი
ლამის შორ
სიბნელიდან
უამრავთა
წელთა მკვეთი
თითქო დევის ხერელიდან,

შენობი დღეთა
ნამეტანი
წვისა და გულისძგერის —
მოგონებით სევდიანი
დაფიქრებით მიცქერის...

იყო ნგრევა,
სწორედ ეს ის
იყო გზაჯვარედინი —
აწ ჩვენ ვდგევართ
უკეთესის
ბედის მოიმედენი.

დაგვაკისრა ისტორიამ
ვალად ხალხის მცველობა,
რომ წარემართოთ
სწორზე სწორი
გზით იმისი მსვლელობა.

და სიფხიზლე
გემართებს მარად,
ეწვდეთ მტრის გავერაგებას,
გველურ სიბრძნის, —
ყოველგვარად
შევეცდებით გაგებას.

ვთქვი: მოვა დრო,
ქიშპის საგანს,
მედგრად და თავდადებით,
მოსულს საუკუნეთაგან
წარსულს გაფუმკლავდებით!

ძთელი კაცობრიობისა
სამართლიან ძახილით,
ჩვენი აწმყოს
შეცნობისა
და მომავლის სახელით.

გაიშალა,
აიწურა
მათი გამოგონება,
მათი ძალა
და კულტურა
სმენა და გაგონება.

ფრენა ლაღი,
ბრუნვა ჩარხთა
ბედზე შხამის სხურების,
იარაღი გახდა ხალხთა,
ერთა განადგურების.

ჩვენ კი შვება
გვსურდა დღისა,
უპირველეს ყოველის,
მძლე უფლება
სიცოცხლისა,
სიხარულის მთოველის!

ო, უფლება
მზიან ნების,
ყოფნის, ბედნიერების,
რაც კაცს ააღამიანებს.
რაც ნატვრაა ერების!

წყნარი, ოცდაცხრა
 მაისის
 იშვიათი საღამო..
 გამოცდის დღე
 ფლანდრიისა
 ცხარე ომების გამო.

მოხდა რალაც
 სამარცხვინო,
 ლაქა შავად სხმულია.
 ნუთუ საფრანგეთის ბედი
 წყდება,
 გარდასულია?

მტერი მისი
 სტოვებს სანგრებს,
 მიდის,
 სულ წინ მიიწევს.
 ელვისებურ დარტყმით ანგრევს
 ყოველ ციხე-სიმატეცივს.

მიდის,
 გზას სისხლითა ჰქარგავს,
 ებრძვის კაცს და ბუნებას,
 სიცოცხლეებს
 ფერფლებზე ჰფანტავს,
 თესავს განადგურებას!

თავგადაკვლით,
ერთი გზისგან
კვლავ მეორე გზისაკენ —
„დაუძინებელი
მტრისკენ“
იწევს — ინგლისისაკენ.

მიწა

დიდმა ბრიტანეთმა
ოქროს ჯაჭვით შებორკა.
და, ურიდმა, უფრო მეტმა,
ზღვები რკალით შემორგა.

მასთან შეჯახებით ცუდად
წყდება მხარე მხარეზე.
დღე-ღე ვერვინ შეუზღუდა
სივრცე და ასპარეზი.

ვერვინ ვერა
დააკლო-რა,
ასე რა ემართება...
შაღლით მზერა...
შორით-შორა
მიდის, მიემართება.

მთლიანობას
მისას ყმობენ,
თრთიან სახელმწიფონი
და თითქოს მას
დარაჯობენ,
ვით სასახლეს გრიფონნი.

არა მეტად,
არა მეტის,
არა შორეულისთვის —
ცხარობს ბრიტანეთი,
მხოლოდ —
კაპიტალის გულისთვის!

ამნაირ დღეს მეორე დღე
მისდევს ისარივითა,
არც გადუხვევს
და რიგი დღეს
საფრანგეთზე მივიდა.

მოდითა ზეაზე ზეაი
გრილებდა ტყეზე ტყე;
ყველას გვახსოვს ეს ამბავი,
როგორც გუშინდელი დღე...

ჯარნი შლილნი,
ცეცხლთ-მიმტანნი
წყდებოდნენ,
კვლავ ჩნდებოდნენ,
ჯარნი მილიონიანნი
ერთურთს ეჯახებოდნენ.

ცაზე ღვარნი
იდგნენ ავნი
და იქ მღვრიედ ღვიოდნენ,
ფრთა დამწვარნი
თვითმფრინავნი
ფოთლებივით ცვიოდნენ.

ქალაქების, ფაბრიკების,
გზების, ნავთსადგურების —
დარჩა ფერფლი,
დარჩა ძვლები,
ჩონჩხი განადგურების.

ღველფი
მღელვარებდა ხანძრის,
მძაფრის, შეუწელების —
თვით შორეულ
ადგილთ გასწვრივ —
ლანდი საშინელების,

ყოველ გზისად,
ყოველ გრძნობით,
ყოვლად ბრმა სიძულვილით,
გადაწვისა და მკვლელობის
ერთად-ერთი სურვილით,

ჯერ არნახულ
სამსალების
ყვითლად გამოალებით, —
გამოსკვრეტდა დასაფლეთი
უმკაცრესი თვალებით.

მოსახლეთა
ჩნდა უსაზღვრო
სასოწარკვეთილება —
მშვიდობიან
მცხოვრებთ გროვა
მშობლიურ სახლს ცილდება.

ფრანგთა ჩრდილო
გავლა ქაოსს
ისეც არა მდიდარი,
სტოვებდა სახლს,
სამუშაოს
და ძონძების მზიდარი

გარბოდა შორს,
სიღრმისაკენ
სწრაფი ტყვიის ყმობიდან —
ახალ უბედურებისკენ
ძველი უბედობიდან.

ოხვრამ მუნჯმა,
უნიათომ
და ღრმა სასოწარკვეთამ
განწირული გული მათი
ჩაქედა და ჩაჰკეტა.

ლტოლვით რბოდა
ბედის ეტლი
და არ ჰქონდა საზღვარი...
და იძვროდა
შეუწყვეტლივ
მილიონთ ნიაღვარი.

ვინ მიხედავს
ხელგანაშეებს,
ცხოვრებაში უგეშებს,
დაობლებულ
იმათ ბავშვებს?
ბავშვებს ვინ ანუგეშებს?

ვინ მიხედავს, ვინ,
იმეამად
ომში ხელფეხ მოწყვეტილთ,
ერთხელა და
სამუდამოდ
შრომის კერას მოწყვეტილთ?

გესმის, პროლეტარიატო,
ეს ხმა სასოწარმკვეთი?
ეს-კითხვაა
მარტოდ მარტო-
შენი გადასაწყვეტი!

VII.

იმ წელს, მახსოვს,
პირველ ივნისს
მზე ბრწყინავდა ძლიერი.
ცა მტრედისფერ
სიხალისით
ელავდა, მშვენიერი.

განიავდა
და გათავდა
წვიმიანი მაისი.
აქეთ ნუში,
იქეთ ფშატა—
ასე უსიამესი.

თაფლოვანი
სურნელება
ქარს დაჰქონდა ხეების,
სჩანდა ალვა—
მოჩვენება
შორი ყრმობის დღეების.

გაერუოლება
იყო რბილის,
ვერცხლისფერი ფოთოლის,
აე მიჯრად
მიწყობილის,
ასე უცხოდ ტოლ-ტოლის...

ამო იყო
ხილვად მთები;
ნორჩი,
ნათელ სიმწვანის
ფერით ჩანდნენ კიდეები
მიწის სივრცე - სივანის.

ვგრძნობდი
როგორ მოირთო და
მოიკაზმა თბილისი.
სამოსელი
ჰქროდა რტოთა
ნათელი, ლილისფერი.

თავისუფლად
და მსუბუქად
სუნთქავს ადამიანი,

მას სიცოცხლე
ჰსურს მზის შუქად
და არა შხამიანი.

მდინარეზე
რაოდენი
მიმოფრენდნენ მერცხლები.
მოხდენილი
ჰქონდათ ფრენა
ჰაერში ნავერცხლები.

უხაროდათ...
მერცხლებს უყვართ
მზე, თამამი თარეში,
განათლების,
გულთ სიუხვის
და მშვიდობის მხარეში.

ეჰ, მერცხლებო —
ვთქვი — ამოა
თქვენი ფრენა ხმოვანი!
გასწით, სადაც
ხმელთაშუა
ზღვაა ლაქვარდოვანი;

სად იზრდება
უეჭველი
ხუთვა ოკეანეთი...
სად დიდება
და ნათელი
ჰქრება დიდ-ბრიტანეთის!

დაინახეთ
მის ზღვის პირებს
გაწვდენილი, ვით ლარი —
რას უპირებს,
რას უპირებს
ამერიკის დოლარი!

VIII

იმ დღეს სიო
ჰქროდა გრილი,
განცხრა წვიმის ებანი.
ჰაერს წვიმით
განბანილი
სძრავდნენ ალტაცებანი.

ბალახიც კი
ჩნდა ძლიერი.
გლები გლებს ეუბნება:
—წელს უხვი და
ბედნიერი
მოსავალი გვექნება.

ბეხილის ბაღს
ყვავილების
ჩამოცვივდა სურნელი,
თეთრისა და
ვარდისფერის
მოსცდა მოსაბურველი.

მალე შალი აიშლება
მუხისა და წიფელის,
სურნელოვან
ვაშლებისა,
ატმის, ლოყაწითელის.

ნაწვიმარზე
მტკვარი ამ დროს
ისე არ აღიღდება,
რომ ნაპირებს არ ეკვეთოს
გაზაფხულის დიდება.

მხიარული
მხოლოდ მისგან,
რომ ვერ ანგრევს ნაპირებს,
მტკვარი ისევე კასპიისკენ
ტალღებს უპირდაპირებს...

მაინც მტკვარი
თვინიერი
ძველებურად ურჩია.
იმ ადგილს კი,
სად ძლიერი
ახალ ხიდის ბურჯია,

წამს მშვიდდება,
იბადება
ახლად,
როს მზე ეცრება:
მასში ზეცა იხატება,
შუქი გადღეწეწრება.

მტკვარში იმ ცის
სილაქვარდის
ვრცელი სიღრმე-ზღურბლებით
მიცურავენ, ფრთადიადი
დენით, დინჯი ღრუბლები.

სუფთაა და გამჭირვალი
დღენი ივანობისთვის.
ირხევიან ხეთა ტანი
მზ-ს ქვეშ,
წყნარი გრძნობისთვის.

ყვაილებთან
სულით, გულით
კისკისებენ ბავშვები,
მათ ახალი გაზაფხული
შუქით ეთამაშება.

იქვე
მოუბარნი დინჯად
ისვენებენ უფროსნი,
სხვაგვარია
ენა, სინჯვა
მათი სასაუბროსი.

IX

სასახლის და
კოტეჯების,
მშვენიერი ვილების,
ოქროს, ფარჩის,
ავეჯების,
იშვიათ ქსოვილების

მეპატრონე,
როგორც ხელი,
პარლამენტში ხმაურობს.
მისთვის
დედამიწა მთელი
ვარდებით მოგზაურობს!

მთელი მხარე
მით სხვადასხვად
შექმნილია ძიებად,
რძის ფერმებად,
თუთუნის წვად,
ბამბის პლანტაციებად.

ვაჟბატონი
არც შიშშია,
არ ყოვნდება,
არ იცდის...
ცივად მოანგარიშეა
გული კაპიტალისტის!

ახალ ქვეყნებს
ყველგან ხედავს,
მიწა რბენით მოლია,
სურს ხელთ იგდოს
სიმდიდრეთა
მთელი მონოპოლია.

ანგარიშთა
მათთა ნაშთი
სულ ყოველთვის ომია.
არ იქნება მისად არ ჩნდეს,
რაც ხელმისაწვდომია

მტრობის აღმურს
იქითკენ ძრავს,
სადაც ის ეგულება,
რაც ხელს უშლის,
რაც მის მომსპობ
ძალებს ეერთგულება.

ვაჟბატონი
არც შიშშია,
არ ყოვნდება,
არ იცდის...
ცივად მოანგარიშეა
გული კაპიტალისტის.

X

კაცთა
უუბოროტესთა
აზრი ვინ არ იცოდა
იმ ხანაშიც-კი,
როდესაც
რაიხსტაგი იწოდა!

აზრი საქმედ
თუმც აქციეს,
მაგრამ განა ცხადია -
ბრიტანეთის
რეაქციას
რა სურს,
ან რა სწადია?

და მეორე
საზარ ომის
ქვეყნად გამწაღებელი,
რომელია
მისაწვდომის
კარების გამღებელი?

ან ინგლისელთ,
იმ „უბირებს“,
არა ჰყავთ მზვერავეები,
არა გრძნობდენ
რას უბირებს
მათ ჰიტლერის სვავები?

და არ იცის
თუ რა ხედება
ამერიკის მთავრობას,
ან როდესაც ემზადება —
სად აპირებს მგზავრობას?

ან ვით ახსნი
ახლა სიზმარს
ინგლისის და სხვებისას,
თვალთმაქცობას
ამ საზიზღარ
მიეთ-მოეთებისას.

ან იქნება ინგლისისგან
გერმანიის წურბლები
აღმოსავლეთ
ქვეყნებისკენ
მოქმედების უფლებით

აღჭურვილან
აწ სრულიად.
და, იქნება,
ვინ იცის —
პაქტიც კი დადებულია
გერმანია-ინგლისის!

რაა ჰიტლერს
სხვა გზისაკენ
მისცეს ის მიმდევრობა,
რათა კომუნისმისაგან
„დაიფაროს“ ევრობა!

იქნებ გზა-დაბნეულობა
უშლის ჰიტლერს
უცადოს...
და მსოფლიოს
დაუნდობლად
ომი გამოუცხადოს?

ან იქნება —
არა ხვალა,
არამედ დღეს, სწორედ დღეს
სწყვეტენ საკითხს,
კვალდაკვალა,
სად ვინ შეიარაღდეს!

და არა ხვალ,
არამედ დღეს,
შეიძლება, განკითხვის
მსოფლიოსი
დღეს გადაწყდეს
დიდი ომის საკითხი?

სად ზის
კაპიტალი ზევსად,
გულის ნაცვლად ფულია,
ხრიკი ძალად
უმალლესად
აღიარებულია.

ჩვენი გზა კი
ამა ხანად
დარია, არ ავდარი.
რამაც მტერსა
და მუხანათს
აურია დავთარი!

არეული ის საქმენი
შიშით მოცულ პარიზის
ყველაფერში
გამოქნილმა
დელადიემ არ იცის?

XI

მთა სიმკაცრით
საამოთი,
ყაზბეგი სიმშვიდითა
თვალს იტაცებს
სალამოთი
ვერის ძველი ხიდიდან.

ფერთ ცვალებას
იგრძნობდა ხე
შებინდების ნაირი,
აჰა შეკრთა ნათელი დღე
და შეირხა ჰაერი.

ამოვარდა ისევ ქარი
გუგუნით
და გრიალით,
შეარყია არემარე,
ხეთა ორომტრიალით.

ქარი, ქარი!...
გაიძაფა
მტკვარი ხვეულ ზვირთებით,
შიშით მიწას გაენაბა
ბალახები, კვირტები...

თვალწინ ლანდი
აღიმართა
მეომრის უშორესის.
ბევრ მეომრის.
სპეტაკის და
ღიაღის უსწორესის —

მეომარის,
ვისაც წმინდა
შუქი ანთებს მთიების,
მეომარის,
მოკლულის და
ჯერაც შურ უძიების.

მოგუწოდებ

ცოცხალთ: „აღსდევ,
მხარე. ავამოქმედოთ
იმ ვეშაპის წინააღმდეგ
ჰორიზონტს რომ მოედო!

იგი ბორგავს,
ის წინ გვისწრებს,
თვალთ კვდომა არ უქრება.
ჩვენ დავამსხვრევთ
მეხთა ისრებს,
ციდან რომ გვემუქრება.

რომ ზემსვლელი
დავსცეთ კორდით
ომის საშინელება,
რომ ომითვე
გავუსწორდეთ
ომის ციებ-ცხელებას.

ჩვენ დავხედებით,
ჩვენი ფრონტი
საზღვრებს მაგრად
ჩაჰკეტავს,
როგორც კი ჩვენ ჰორიზონტზე
გამოჩენას გაბედავს“.

„—არის რწმენა!
ყველა ჩვენი
ცოცხლობს იდეალები,
ომმა ის ვერ ჩაასვენა,
ვერ ამოსწვა თვალები!

ქარი ჩადგა,
ღრუბელთ გროვა
მალლა-მალლა მიჰქანდა
და ლივლივით
ლაჟვარდოვან
ცაზე მიმოიფანტა.

ვკვრეტლი არეს,
სად ვარდებით
დასავლეთი ღვიოდა,
აფეთქების ფერადებით
მთებში მზე ჩადიოდა.

და მის სხივთა
ანარეკლით
მეწამული ნათელით
იდგა მტკვრის პირს
თეთრი ძეგლი,
შუქთა კორიანტელით —

სახე მშვიდობისა,
ძალის, სიმტკიცის,
ძლიერების,
ჩვენი დიდი მომავლის,
რწმენის, გულდაჯერების.

და ეს რწმენა
მაღალთ მაღლის,
იდევების ყინია,
როს ვეფხვი ხარ
და მომავლის
გჯერა, არ გეშინია.

ეღერს საათი,
 იწყებს ბაასს
 ხმა მგზნებარე და მძლევი:
 მოვა ცხრაას ორმოცდაათ
 წლის მგზნებარე დამლევი!

ველი: გაჩნდეს ამიერთ
 ხმა ძლიერზე ძლიერი,
 მაისის ხმა, მშვენიერი,
 ხმა მსოფლიოს მიერი!

ის ისმოდეს
 მთელ მილეთის
 ღამეებში თუ დღეში,
 ის ისმოდეს ამ პლანეტის
 ყველაზე შორ კუთხეში!

იქნებ იგი
 ხმა ძმობისა
 და სიმტკიცის მსახველი,
 გავარდეს შორს
 ვით მშვიდობის
 მომხრეების ძახილი.

სწორისათვის
 გმირთა თანა,
 ერთიან მზის ქროლვისთვის
 წინ იწევდეს ეს ქვეყანა
 დიდ მშვიდობის
 ბრძოლისთვის!

ბუშის მკლავს და
გრდემლს არ სძინავს,
არტიტი თუ მწერალი
იქ მიილტვის,
სადაც ბრწყინავს
სამშვიდობო მწვერვალი!

მე იმ ქვეყნის
მხნე ვარ შვილი,
ვინც საბჭოთა იერის
მარად გმირულ
და ბედნიერ
მღელვარებით იმღერის!

სამშობლოსთან
დღეს ხელახლა
დიდ შრომაში ჩაბმულთან
ერთად მე ხმას ავიმაღლებ,
რომ ძველი გზა
დასრულდა!

საქართველოც მგზნებარებით
ძმურ ერებთან მავლელია,
მშვენიერი მისი ღერბი
პირველთ შორის სწერია.

ღიად გრძნობას
დღეს იცავს ის,
იგი იცავს
ხალხთ ძმობას.
სულ საერთო საქმისათვის —
სიცოცხლეს და მშვიდობას!

დიდ მშვიდობას
სივრცით, რიცხვით
ჩვენ ვიცავდით ზიარად —
ოქტომბერში
ოდეს რისხვით,
ხელთ ვიღებდით იარაღს!

მძლედ შემხვედრნი
ქვეყნის მტერთა
(ყოველ მხარეს უწყოდნენ)
თვით ლენინი
და სტალინი
ჩვენს არმიას უძლოდნენ.

რალა დარჩა
იმა მტრისგან!
დიდი არის ეს გარჯა!
ძველი დროის მონობისგან
საქართველოც გადარჩა.

აღმოსავლით
შუქი ალობს,
გაქრა ლამის წყვედიადი,
და იშლება გენიალურ
გეგმების გზა დიადი.

იქ დამდგარა
წყობისათვის
ქალაქი და სოფელი —
სადაცა დგას
ახალ ქვეყნის
ფოლადის მხნე მწრობელები.

კაბუჯი თუ ასულია —
შეედრება რომელი,
როცა ველად გასულია
კოლმეურნე მშრომელი.

და ვაჩაყობთ
იმ შეგნებით —
მარად ფარად ვეჭნებით,
მშენებლობის დიადი და
უბრწყინვალეს გეგმებით!

და იქნება
მხარის ჩვენის,
ქარხნებისა და ზვრების,
მტერმა უცხომ
ხელუხების
დარღვევა სთქვას საზღვრების

მომხედურს კკუა შეასწავლონ:
ბევრი მტერი დასძალეს.
ეს ახსოვდეს
აღმოსავლეთს,
სამხრეთსა და
დასავლეთს!

XIII

კვლავ დავიცავთ
კილით კიდე
სიკვდილამდე საფიცარს,
ჩვენს მშობლიურს,
ჩვენს უწმინდესს
და საყვარელ ჩვენს მიწას!

რა ძალნი არ
მილიონ,
მაინც მრავალ მილიონ
კაცთა აზრი
ვერა სძლიონ,
ძალა ვერ დაგვილიონ!

ვით ზღაპრული შემოქმედი,
ტიტანი და იმედი,
გამაგრდება
ამაღლებს,
აყვავდება ჩინეთი!

მე შორს ვხედავ —
რა ძვრებია,
რა ძალაა,
რა ხმები!
ეს — ახალი ქვეყნებია,
ბედნიერი ქვეყნები!

მშვიდობის მზეს,
ვისაცა სწამს,
ყოველ წუთს და ყოველ წამს
გმირთა გმირი
კვლავ დაიცავს,
ვით იცავდა მარადჲ მს!

აწ ხანაა
სხვა გზებისა,
ახალ დროის მოგების,
აქ დარაჯად დადგებიან
მშრომელები დოკების!

გაუჩინენ უხდობარებს
მწვავე ცეცხლს და იარას,
ზღვის უფსკრული გადათარავს
აგრესორთა იარაღს!

მთელ ქვეყანას
საეაგლახო
ხმა მოედოს დედების,
მათ არა სურთ თვალით ნახონ
შვილთა მათთა ცხედრები!

სამშვიდობო იწევს გემი,
აქ სიფხიზლით დგას ჩემი
მზე ქვეყანა,
მზე სხივთმცემი,
მზე სამშობლო,
ელემი!

უძლეველი,
უანგარო,
ურყევი და
გზა ხშირი,
სულით მძლავრი,
მკერდმაგარი
დგას საბჭოთა კავშირი!

მე თავისთავს
საქართველოს
მგოსნად ვით არ ვრაცხვიდე?
მე შვილი ვარ საბჭოეთის
და ხმამაღლა ვაცხადებ:

რომ ერთობით,
სიმტკიცითა,
ერთის ხმითა და ფიცით
ყაჩაღების
ბნელ ურდოებს
რბევის ნებას არ მივცემთ!

ჩვენ არ მივცემთ
თავის დღეში
ნებას,
ვიდრე გვაქვს გრძნობა,
ახალ ომის უფსკრულებში
ჩასკრან კაცობრიობა!

ჩვენ გვიღიმიან
კომუნის ცა
და ხვალის მზეც ჩვენია!
ასე მღერის
დიდ სტალინის
გამარჯვების გენია!

ს ა რ ჩ ე ზ ი

I

სტალინის დროში	83
ვინა სთქვა	7
წითელი მოედანი	9
მშვიდობისათვის	11
ხალხის გენია, ხალხის ნიჭი	13
ყოველ გრიგალში	14
მეტეხის ხიდთან	17
ქალალდი	19
მახათა	21
ალსავესე, მზეო	23
სასწავლო წლის დაწყება	24
ბავშვს ჩაეძინა	25
ოთხი დრო	27
რუსთავი	29
ჩემო სტუმრებო	30
აბესინელო	31
მტერს უნდა ძლიო	33
იცოდეს ყველამ	34
ოდას შეუცვლია ფაცხა	35
მეომრის დაბოუნება	36
ვეკეთეთ მომხდურთ და გავიმარჯვეთ	38
ხელხვაკი	39
ბავშვს ღიმილი არ უჭრება	40
19 ოქტომბერი	42
გქედოთ მედგრად	45
ახალგაზრდებო	46
გრძნობათა ფერფლი	47
ამხანაგს	48
ქალს მთებიდან	49
16 გ. ტაბიძე	241

ნასაკირალთან 55

შორი ხმა ლოკომოტივის 57

შეხედეთ მიწას! 62

ოქროს ნავით 63

ავი მუსაიფი 65

მთიბეელი ქალი 67

ძველი წისქვილის ქვა 69

იპატი 70

ხალხი და „მთავრობა“ 71

რადიო 72

ამერიკისა იმგვარ სცემს გული 73

ინგლისი და შეერთებული შტატები 75

ევროპავ, გახსოვს? 76

ინდოელების იყო მიტინგი. 79

II. ძღვეული სენი 105

III. აძბავი ერთი ღამისა 129

IV. სინათლის ყვავილი 149

V. ქიტესა 167

VI. პირველი ენკენისთვე 177

VII. გამოგონება 197

VIII. ათას ცხრაას ორმოცი წელი

რედაქტორი ან. თევზაძე
ტექნიკური რედაქტორი ან. ლვინიაშვილი
გამომშვები შ. იამანიძე

გადაეცა წარმოებას 6/XI-51 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად
15/XII-51 წ. უე 06*76. შეკვ. № 777. ანაწილების ზომა 5×8. ქალაქის
ზომა 54×84. სასტამბო ფორმ. რაოდ. 15,25. სააქტორო ფორმ.
რაოდ. 10,25. საადრიცხო-სავამ იმეცელო ფორმ. რაოდ. 13,75.
ტირაჟი 5.000.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული პოლიგრაფ-
გამომცემლობის ს ქმეთა სამმართველოს ბუკდვითი სიტყვის
კომბინატი. თბილისი, მარჯანიშვილის ქ., № 5.

Комбинат Печати Грузполиграфиздата при Совете
Министров Грузинской ССР. Тбилиси, ул.
Марджанишвили, № 5.

ГАЛАКТИОН ТАБИДЗЕ

СОЧИНЕНИЯ

т. V

(На грузинском языке)

Госизлат СССР
19 — Тбилиси — 52

წილი № 25 კ.
ნომინალი 1952 წლის
ბრუნის კურონტით

272/124

13

სამედიცინო ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკა

K 19.650/2